

Brassói Lapok

XXXIX. évfolyam

135. szám

Főszerkesztő:

Szele Béla dr.

Szombat

1933. évi június 17

ELFIZETÉSI ÁRAK: Belföldre postai szétküldéssel havonként 60 lej, postautalványon átutalva, vagy a kiadóhivatal pénztárához befizetve. Aki pénzbeszedő megbízott útján fizet, az *beszedési* díj címén Brassóban további 2 lej, vidéken 6 lej fizet havonta. — Külföldre negyedévre 300 lej, félévre 600 lej, egész évre 1200 lej. — Magyarországra negyedévre 12 pengő, félévre 24 pengő, egész évre 48 pengő. Magyarországon postátak rékpénztári számlánk száma 12.174. — **HIRDETÉSEK** díja: hirdetési oldalon 5 lej, páros (bal) szövegoldalon 6 lej, páratlan (jobb) szövegoldalon 8 lej négyzetcentiméterenként. Hirdetési díjak előre fizetendők.

Egy meghívó margójára

Mélyen tisztelt Osztályfőnök Ur! Bizonyára méltóztatott olvasni a lapokban, néhány romantikuslelkű volt tanítványának felhívását, amelyben Önt, a tisztelt tanári kar még életben levő tagjait és osztálytársainkat érleltései találkozására invitálják.

Osztályfőnök ur, bár ön mindig utált engem, mert egyszer egy magyar nyelvi és irodalom órán vitába szálltam Önnel, amikor azt mondta, hogy Ady Endre nemzetietlen és érthetetlen költő és az összes versei nem érnek fel például Czuczor Gergely egyetlen költeményével, most mégis egy jó tanácsot adok Önnek: Ne jöjjön el a találkozóra, Osztályfőnök ur. És ne jöjjenek el a találkozóra a többi tanár urak sem. Kinos lenne és kellemetlen. Számon kérnénk önöktől egyet, mást, amiben hittünk és amire tanítottak és amiről mi az elmúlt tíz esztendő alatt meggyőződünk, hogy nem igaz. Mert fájdalmas leírni: hazugság volt minden.

Hiába hirdette a tornaterem falán a tábla: Non scolae sed vitae discimus. Nem igaz, osztályfőnök ur és nem igaz, tanár urak. Nem igaz. Nem az életnek tanultunk mi, hanem csak az iskolának.

Féldául Ön osztályfőnök ur, aki — mint fentebb említettem a magyar nyelv és irodalom tanára volt, azt magyarázta, hogy a mi nyelvünk zengzetes és szép és büszkéek lehetünk arra, hogy magyar az anyanyelvünk. Mi büszkéek is voltunk tanár ur, mi hittünk önnek és a tavaly, amikor Bukarest felé utaztunk az Erdélyből, (emlékszik rá tanár ur? színjeles volt, mérnök akart lenni, most egy buta-aresti könyvkiadónak utazik, Panyovarenyeket ad el az Erdélyi és follos a babájja) büszkén beszélgettünk a mi zengzetes anyanyelvünkön. Két diák lámförmedt és azt mondta, hogy miért beszélünk a kutyák nyelvén. Mikor vitába szálltunk velük és próbáltuk megmagyarázni, hogy minden nyelv szép és ninket az iskolában úgy tanítottak, hogy hisztelni kell az anyanyelvet, akkor tanár ur, restellem le is írni, de a szemünkbe köptek és szegény Erdélyit, aki panyovarenyekkel kopogtat a cselédszobákban, hogy három gyerekének kenyeret adjon, egy bokszerrel úgy fejbe vágta, hogy elájult.

És azt is tanultuk az iskolában, hogy a bűn elnyeri a büntetését. Ez sem igaz tanár ur. Mert a diákoknak, akik Erdélyit elűzték, semmi bajuk sem lett de ezzel szemben Erdélyit csak nehezen tudtuk kiszabadítani a csendőrségtől.

Hogy nézzek a szemébe a történelem tanár urnak, aki azt magyarázta, hogy egy országot csak bölcsességgel és jószággal lehet kormányozni és az erőszak mindig kudarcba fullad. Hogy kérdezzem meg tőle, hogy mit szól Hitlerhez? Vagy azóta megváltoztatta az elméletét?

És arról is volt szó az iskolában, hogy minden ember tagja egy államközösségnek, amely polgári jogokat biztosít számára. Ezzel szemben a Krauszt, akiből állástalan magántisztviselő lett és legutóbb csomagokat hordott a váradí pátyaváron, már tizenhetedszer dobja át és vissza a magyar-román határon és sehol nem tudnak megegyezni, hogy melyik az államközösség, amely megadja számára a polgári jogot: az élet, az adófizetés, és a katonaszkodás jogait.

És hogy vagyunk az arany szabályoktól? Hiszik még a tanár urak, hogy a munka nemesíti? Kérdezzék meg Baderót, aki a legjobb latinista volt és most bányamunkás Lupényban. Tizenkét órát dolgozik naponta lenn a pokol székén.

Az amerikai kiküldött az európai államok gazdasági elzárkózását ostorozta Londonban

Imrédy magyar pénzügyminiszter Magyarország helyzetéről tartott nagy előadást

London, június 16

A londoni világ gazdasági konferencia szerda délutáni ülésén Imrédy Béla magyar pénzügyminiszter felszólalása adott érdekességet. Imrédy előtt Hull amerikai kiküldött és Hymanns belga külügyminiszter szólalt fel.

Hull élesen ostorozta azt a gazdasági

Imrédy Béla nagy beszéde

Imrédy beszédét a következő szavakkal kezdte:

— Azt hiszem, egy olyan kis állam, mint aminő Magyarország, kiküldöttje után akkor szolgálja lejobban a közérdeket, ha általános érvényű javaslatok megtétele helyett megkíséri felvázolni, hogy az értekezlettől megoldásra váró kérdések miként jelentkeznek saját országában különleges viszonyainak megvilágításában. Éppen ezért késztek egy emlékiratot, amely Magyarország pénzügyi és gazdasági helyzetét ismerteti, de egyes helyeken általános érdekű javaslatokat is tartalmaz.

Ezután kifejtette, hogy a magyar gazdasági válságnak a következő okai voltak:

A háború előtti gazdasági egység szétbomlása az ország gazdasági szervezeteinek kényszerű megváltoztatásával járt és ellentálló képességét nagy mértékben csökkentette.

elzárkózást, amelyben az európai államok ma élnek és hangsúlyozta, hogy gazdasági együttműködés nélkül ma élni nem lehet.

Hymanns az aranyfedezet visszaállításának és a kereskedelmi korlátozások csökkentésének szükségességéről beszélt.

Minthogy a mezőgazdaság gyümölcsözőképessége a magyar gazdasági életre döntő befolyást gyakorol, különösen súlyosan érintette azt a mezőgazdasági termékek nagyarányú áresése.

Azokban az országokban, amelyek a magyar agrártermékek termelési és felvásárlási piacai voltak, lényegesen fokozódott az agrártermelés növekedése.

Hozzájárult a magyar válsághoz az is, hogy a külföldi kölcsönöket felmondották és az ország eladósodott.

Magyarország számára tehát legfontosabb

a devizazárlat felfüggesztése és a külföldi adósságok fizetésének lehetővé tétele.

Ezek az előfeltételei annak, hogy a magyar kereskedelmi mérleg aktív legyen. A magyar mezőgazdasági termékekre preferenciális egyezmények szükségesek. A hosszulejáratu kölcsönök törlesztésére ha-

ladék szükséges, a rövidlejáratú hiteleket pedig bonokban és részvényekben kell konszolidálni.

Félig arra mutatott rá, hogy a magyar jegybank érfedezeteit egyelőre külföldi hitelek igénybevételeivel kell megnagyobbítani.

Imrédy beszédét a konferencia kiküldöttjei nagy figyelemmel hallgatták végig és a végén a magyar pénzügyminisztert tetszésnyilvánításokkal halmozták el.

Most Benes áll fel szólásra, aki a kis-antánt közös deklarációját olvassa fel.

Ezután Colljins (hollandai) szólalt fel, aki az aranyfedezeti alapra való azonnali visszatérést hangsúlyozta ki.

A Le Temps mai számában mérleget csinál a londoni konferencián elhangzott beszédekről és kiemeli, hogy a legjelentősebb Amerika felszólalása volt a dollár stabilizációja és a hadiadósságok kérdésének megoldása érdekében.

MacDonald bejelentette egyébként a konferenciának, hogy a vámfegyverszűnethöz az alábbi 19 állam csatlakozott eddig: Anglia, Franciaország, Németország, Olaszország, Japán, Belgium, Magyarország, Norvégia, Argentina, Románia, Észtország, Írország, Litvánia, Nikaragua, Svédország, Hollandia, Finnország, Dánia és az Egyesült Államok.

És a számtan tanár ur mit csinál? Még mindig az a példa áll a számtankönyvben, hogy a bank kölcsönt ad Kiss Péter tisztoselőnek évi hat százalékos kamattal? És általában most, hogy tanulják a kamatszámítást? Van még kamat? Van még kölcsön? És van még bank? És Kis Péternek a könyvben még mindig van állása?

Nem, tanár urak. Ne jöjjenek el a találkozóra. Nem tudnánk miről beszélni egymással. Önök ma már nem felistenek a szemünkben. Tudjuk, hogy kinlódnak, tudjuk, hogy nincs egyebük, csak a hitük, az ellopott tanyanyaguk amely nem tart lépést az élettel. És mi már tudjuk, tanár urak, hogy a legszebb körmondát, a hármasszabály legfőbb ismerete, sőt a sinus és cosinus tétele sem ad választ a mindennapok legégetőbb kérdéseire.

Hiába tudjuk, hogy mi történt Nagy Katalinnal, ha nem tudjuk, hogy mi lesz holnap velünk.

Hiába tudjuk, hogy miképpen kell togoritmust keresni, ha annyit nem kereselünk, hogy legelemibb jogunkat: a találkozás jogát kikönyököljük az életből.

Hiába ismerjük a földrajz-könyvből Páris, a Tower Londonból, a Szabadság szobrát Newyorkból és a Doge-palotát Velencéből, ha annyi pénzünk nincs, hogy a szomszéd városig el tudjunk jutni.

És hiába tudjuk kiülről a szabadesés törvényét, ha a mi kétségbeesett zuhanásunkat senki sem tudja megállítani.

És hába hittük el, hogy az értelem megállíthatja a világot, amikor körülöttünk mindenütt az ököl erejénél fogva ülnek törvényt és az értelmetlenség igazában úgy fetrengeken a megfeszítettek, mint a disznó a pocsoltyában.

Ne tartsuk meg a találkozót tanár urak.

Hiágylék el, nincs értelme.

Sok öröm nem lesz az osztályban. A Soos Pista pincér, Keller börtönben ül, Bíró öngyilkos lett, Szisz az idegen légióban szolgál, Cornia haragkecsket visel a mellén és ugyse jöhetne közénk, mert most pasgárdista, Csapó huszonkilenc éves fejjel fizetéstelen tanonc egy nyomdában, Weisznek, Székelynek és az összes jó tanulóknak nincs állásuk.

Ne tartsuk meg a találkozót.

Mert ha összegyülnénk, még ezek a mai fiatalok, akik most kevesebb reménységgel, de éppen úgy banketteznek mint mi egy évtizeddel ezelőtt, megáthatnak rólunk, hogy aligha volt érdemes.

És kár lenne ezeket a fiatalokat, akik olyan mohó farkasfogakkal indulnak neki az életnek, idő előtt kiabrándítani.

Minek? Hisz egy-két év múlva ugyis rájönnek arra, amihez nekünk egy évtized kellett.

Baradlai László

A belpolitika eseményei

Románia kifizeti a külföldi adósságok esedékes részleteit

Allítólag Mihalache is belép a kormányba

Bukarest, június 16.

ROMÁNIA FIZETI A KUPO-NOKAT

A külföldi adósságok szelvényeinek kiigyeztetésével kapcsolatban különböző hírek terjedtek el. Hivatalosan közlik, hogy a szelvények augusztus elsején, a negegyezés rendelkezéseivel hiven, egészükben kiegyenlítettnek. A Banca Națională 15-én már letétbe is helyezte a szelvényfizetésre szükséges összeget, miután a megállapodás értelmében ezt a summát 45 nappal a lejárat előtt kell depozitálni.

A MAGYAR GAZDASÁGI SZÖVETSEG

Temesváron, ahol a magyar párt az egész országban a legjobban szervezett, nem boldogult. Brebera Vencel dr. elnöklésével és Dalár alelnökségével mindössze hét tagot tudott toborozni magának. E hét tagból most jellemző körülmények között veszett el egy. Bíró József, a vasúti nyugdíjasok szövetségének titkára — levelet írt a magyar párt tagzatának s kérte újra való felvételét, mert — írja — a kormányval lepakolt magyar gazdasági szövetség nem várta be ígéreteit.

IDŐSEBB ZELEA CODREANU képviselő, a képviselőház tagja, Belényesen egyházi témáról „tudományos” előadást tartott, majd a vasműveket gyűlésre hívta össze. Belényesre két csendőrkülönítményt összpontosítottak, amelyek megakadályozták a gyűlés megtartását. A szétosztás során Codreanun puskával több ütést ért.

AZ ÚJ ÁLLAMTITKÁRI KINEVEZÉSEKET

hivatalosan azzal indokolják, hogy a jövőbeni miniszteri gárdának alkalmat kell adni arra, hogy „praxist” szerezzon a miniszteri ügykörökről.

Allítólag be fog lépni a kormányba Mihalache is.

VAJDAT ÉS GAFENCUT, az új kereskedelmi minisztert, illetőleg államtitkárt szerdán délután beiktatták hivatalukba.

FLORESCUÉK A SZÉKELY-FÖLDÖN

Néhány nappal ezelőtt „Vizsgálat indult meg a Florescu-párt székelői titkára ellen” címmel közleményt hoztunk, amellyel kapcsolatban ma a következő helyreigazítást küldötték be hozzánk:

„Nem felel meg a valóságnak az, hogy „utcaról felszedett ember”, hanem évek óta Florescu Th. Joan v. igazságügyminiszter embere vagyok

Pártvezető utjaimon nem ígértem semmit, annál kevésbé „sokat”. A Florescu-féle liberális demokrata párt ellensége az ígéreteknek. Jogos, igazságos kérést vagy panaszt fajra vagy felekezetre való tekintet nélkül igyekeztünk az illetékesekhez eljuttatni és elintézni. Pártunk ezt a

munkát teljesen ingyenesen csinálja, sem munkadíj, sem más címén nem fogadunk el pénzeket s nem fogadok el én sem. A munkát és az elintézést ingyen adjuk s a fél az ilyenformán költségmentesen elkészített okiratot bélyegzi fel személyesen. Tehát az egyetlen kiadás a bélyeg, amit a fél sajátkezűleg ragaszt fel a kérvényre. E díjmentes kéréseket Florescu sok esetben közmegegyezésre intézte el, tehát nem igaz az, hogy „nem intézkedett”.

Az alaptalan feljelentés folytán megindult vizsgálat a fenti tényeket igazolta és nem talált, amint a jövőben sem fog találni, semmi büntetőeljárás cselekményét.

Maradok kiváló tisztelettel: Jakab György

Sorozatos politikai gyilkosságok Bulgáriában

A titkos terrorszervezetek naponként több embert tesznek el láb alól

Szofia, június 16

A bolgár fővárosban nagy az izgalom, mert a politikai gyilkosságok most már megdöbbentő méreteket öltöttek. Van nap, amelyen 5–6 embert küldenek a másvilágra, a terrorszervezetek.

Az elfogott gyilkosok egyszerűen kijelentik, hogy utasítást kaptak a titkos szervezettől az „ítélet” végrehajtására. Az utasításhoz csatolva van egy reolber is, kellő számú tölténnyel.

Mig eddig inkább a macedónok két pártjának tagjai tették el egymást szor-

galmasan láb alól, ujabban ugylátszik a fehérárdista szervezet indított irtó hadjáratot a kommunisták ellen. Tegnapelőtt Ispas Calagieffet, egy kommunista képviselő testvérét gyilkolták meg, továbbá Cristu Sinoffot. Egy harmadik ember, Boris Teodoroff, aki társaságukban volt, nyomtalanul eltűnt, valószínű, hogy a gyilkosok magukkal hurcolták. Tegnap pedig ismét agyonlőttek egy munkáspolitikust.

A szófiai rendőrfőnököt hír szerint kicserélik, mert tehetetlen a sorozatos gyilkosságokkal szemben.

A Postatakarék nagyon drágán ad kölcsönt Nagyváradnak

Több mint 300 ezer lejbe kerülne a kölcsön bekebelezése

Nagyvárád, június 16

A városi állandó választmány legutóbbi ülésén a huszmillió lejes kölcsönnel foglalkozott. Felolvasták a bukaresti postatakarék átiratát, amely szerint a kölcsön 9 százalékos kamattal 5 évre szól.

A kölcsön biztosítására a postatakarék

a városi pótdókat, az összes városi ingatlanok bérjében és az összes fedezetül szánt ingatlanok telekkönyvi bekebelezését kérte.

Dr. Soós tanácsos kijelentette, hogy legalább 10 éves kölcsönre van szükség ahhoz, hogy a törlesztést a költségvetésbe lehessen illeszteni, azonkívül a rengeteg lekötés és betáblázás is tulzott. Így a te-

lekkönyvi bekebelezés 328 ezer lejbe kerül Nagyváradnak.

Az állandó választmány hosszas tanácskozás után elhatározta, hogy Bolchis postatakarékpénztári igazgatót a kölcsön megtárgyalására Nagyváradra hívják.

Veszedelemes betörőbandát fűlelt le a brassói rendőrség

Brassó, június 16.

A brassói rendőrséghez az utóbbi időben tömeges feljelentések érkeztek ismeretlen tettesek ellen, akik különböző agyafurt eszközökkel behatoltak magánlakásokba és ott fosztogattak.

A feljelentések nyomán Bancila, a bűnügyi osztály főnökének vezetése mellett erélyes nyomozás indult, amely szenzációs eredményre vezetett. Tegnap ugyanis sikerült lefűlelni három közveszélyes bűnözőt, akikre rábizonyult, hogy az utóbbi hetek betöréseinek tettesei.

Közveszélyes bűnözők, akiknek a nevét a rendőrség a nyomozás érdekében egyelőre nem közli, csak nemrégien kerültek ki a fogházból, ahol az egyik hat, a másik négy, a harmadik pedig két évet büntetését ülte le.

A házkutatás alkalmával a betörőknek egész rakás lopott holmit találtak. Megállapítást nyert, hogy legutóbb a Popovici-villába törtek be, ahonnan értékes evőeszközöket vittek el. A rendőrség a nyomozással kapcsolatban kéri, hogy akiknek az utóbbi napokban ilyen evőeszközöket eladtak, vagy akitől egy 7.25-ös bróvringot elloptak, az a nyomozás megkönnyítése érdekében jelentkezzenek a bűnügyi osztályon felvilágosítások négett.

Jamási Áron Ábel a Társadalomban

Ha már olyan rejtélyesen beszélt, gonoltam, hogy én is hozzákeverék még valamit s odasugtam neki:

— Valahol a vonaton működik s csak Blanka kisasszony van itthon.

— Egyedül-e?

— Tiszta egyedül.

Erre levette a sapkáját, a haját megigazította, meg a ruházatát is, aztán nagybátrán, mint egy győző vitéz, elindult az ajtó felé. Ahogy azonban a küszöbre tette volna a lábát, éktelen nagyot ordított valaki s a másik pillantásban már futni kezdett visszafelé a fiatalember, de igen a vőlegény is utána. Ugy látszik azonban, hogy ez a kergető nemcsak vőlegény volt, hanem jófutó is, mert utólérte a másikat még a kapu előtt. Utól s egyetlen ugrással rászökött, mint a farkas. Leestek abban a percben a burjános földre s nagy ordítások és káromkodások között tépni kezdtek egymást.

Blanka is kifutott és sikoltozott.

Ekkora romlás láttára ugatni kezdett Bolha is.

— Ne busuljon — mondtam. Blankának, — mert az egyik örökké felül van.

S akkor, hogy senki se hiányozzék, ingben s nadrágban odafutott Garmada ur is.

— Hát itt mi van? — kérdezte.

— Itt ismét tavasz — mondtam.

Garmada ur nem szerette úgy a verekedést, mint én, mert hasfájósan topogni kezdett s hol a fejét fogta, hol pedig a nadrágját.

A helyzet erősen cifra volt, mert a

verekedők arcáján vér is kezdett látszani. Erre Garmada ur mégjobban tojószkodott, Blanka mégjobban jajgatott s Bolha mégjobban ugatott. De megdagadt az én felelmem is, mivel azt mondta bennem egy hang, hogy idegen vagyok a városban s még rámfoghatják, ha valamelyik meg találja ölni a másiokt. Elszántam hát magamot s vaiahogy a segédnek megfogtam a lábát s huzni kezdtem. Nagynehezen úgy elhúztam, hogy már egymás végtiben voltak. Akkor a vőlegény még rugott egyet a segéd fején s ez a verekedésre a pont volt.

— Álljanak fel s takarodjanak! — mondta reszketve Garmada ur.

Előbb a vőlegény állott fel. Megigazgatta magát, arcáról a vért letörölte, majd gyűlölködve a kisasszonyra nézett és így szólt:

— Szajha vagy, Blanka!

Én először hallottam ezt a szót, hogy „szajha” s azt hittem, hogy szökét jelent. S ezen nagyon csodálkoztam, mert Blanka egészen barna volt.

— Takarodjanak! — kiáltotta még bátrabban Garmada ur.

S amikor kimentek, először a kaput bészarta, mert a kulcs belőlről benne volt, aztán odafordult a kisasszonyhoz s neki azt mondta:

— Blanka, ha ez még egyszer megismétlődik, magát is kidobom!

— Én nem tehetek róla, doktor ur — felelte Blanka, de Garmada ur már visszafelé tartott a házba.

— Meliket szeretni? — kérdeztem a

kisasszonytól, ahogy csak ketten maradtunk.

Blanka mérgesen nézett rám, aztán a tekintete a kutyára esett s hirtelen így szólt:

— Ezt szeretem inkább, ezt a kutyát!

— Hát az Istenben hisz-e? — kérdeztem.

— Gumit! — mondta Blanka és bement a házba.

Megint ott maradtunk árván, Bolhával ketten. Egy pillanatig az volt az eszemben, hogy felveszem széplassan a hátizsákot s elmegyek, mintha itt sem lettem volna, erről az istentelen helyről. De akkor Blanka kiszólt a konyhából:

— Gyere be és pakolj le!

Én bementem s megkérdeztem:

— Hogy pakoljak le?

— Egyelőre tedd le a hátizsákot.

— Hova?

— Egyelőre oda az ágy mellé.

Odatettem a hátizsákot, de mivel nagyon lagymatagnak láttam, hogy így beszélgetünk, hozzáfűztem:

— Jól van, én ideteszem, de osztán nem leszek hibás.

— Miben nem leszel hibás?

— Abban, ha visszajönnek s megbötlőnek benne.

Blanka furcsán tekintett rám, de csak ennyit mondott:

— Ugyan!

Akkor láttam meg, hogy Bolha már ott fekszik az ágy előtt egy mocskos hársánybőrön. Odamentem melléje, a fejemet megtekertem s én is így szóltam:

— Ugyan!

— Kié ez a kutya? — kérdezte Blanka.

— Ez az enyim — feleltem.

— Hát te azt hiszed, hogy én tűrni fogom itt?

Ugy szerettem volna, hogy a kutyát is megvéddem s a szállást is megtartsam, s azért így feleltem:

— Bolhának hívják, de nem csip.

— Hát téged hogy hívnak?

— Engem Ábelnek.

Ekkor Garmada ur urason öltözve kilépett a házból. A fején új kalap volt, a karján pálca és a kezében kesztyű. Megnézte, hogy mi hogyan van a konyhában, aztán rendelkezni kezdett:

— Blanka, én most elmegyek a kávéházba.

— Rendben van, doktor ur, — felelte Blanka.

Aztán nem jövök haza, csak vacsora után — folytatta Garmada ur. — Maga rögtönözzön itt valamit s adjon ennek a fiúnak is, tudniillik ez a fiu az én segédem s itt fog lakni, rendezze el valahogy. De mindenképpen szedje rendbe őt egy kicsit. Ott van az én régi barna ruhám: azt vegye fel, s ott van a rossz sárga cipő: azt huzza fel. S nem ártana. ha jól megfürödne, az sem. Különben most elviszem a borbélyhoz, hogy egy kicsit megpucolják...

Blanka nagy szemekkel hallgatta ezt a beszédet, de én még nagyobb. Olyan érzéseim voltak, amiről azt szokták mondani, hogy az ember az Isten kezében van. De nem is mertem szólani semmit, hanem azt gondoltam, hogy fel bizonyosan nem akasztanak s egyebet csinálnak velem, amit akarnak.

— No, gyerünk, Ábel! — mondta Garmada ur.

Menésre készülődtem s hát Bolha is csóválja a farkát.

— Ne nekem csóválj, hanem a nagyságos urnak — mondtam neki.

(Folytatása következik)

VILÁGPOLITIKA

Birkózik a kis Ausztria

Az ausztriai bombák robbanásának deklarációi közepette nyugolt hangon és tárgyilagos logikával is kellene szegedni, mi is hát tulajdonképpen ennek a kis államnak nagy ellentéte, amely immár odáig fajult, hogy kétszer huszonegy óra alatt öt bomba és pokolgép robbant. Szokatlan hangszere a bomba Ausztriában, ahol Mozart, Haydn, Beethoven és Schubert-harmóniához szoktak az emberek és a fülek. Valahogyan Bécshez és bécsiekhez nem illik a bomba. Nem áll a kezükben és nem kvadrál a zeneiükkel.

Az ellentét tagadhatatlanul nagy és ezért nagy, mert voltaképpen mindkét félnek teljesen igaza van. Igaza van a nemzetiszocialistáknak akik az Anschlusst követelik és igazuk van a keresztényszocialistáknak és a heimwehris-eknek, akik ellenzik. Bizonyos, Ausztriának Németországhoz csatlakozni kell, mert összetartoznak. Ha Wilson azzal állt, hogy a háború romjaiból kialakítja a nemzeti államokat és ha ennek az elvnek gyakorlati keresztülvitele alkalmával a népeket szerbek közé osztottak és ruténeket a csehek közé, litvánokat a lengyelek országába és lettek a litvánok Birodalmába, csak szoros és szervesen kellett volna hasonítani a németeket — németek közé. Ez az igazság anyára igazság, hogy valóban vitán felül áll.

Akkoriban azonban a nemzeti államok kialakításának gyakorlati végrehajtásával nemcsak a nemzeti szempontok, hanem a győző szempontjai is érvényesültek. Az Ausztriával megannyibbított Németország nincs úgy legyőzve, mint az Ausztriatól és Sziléziától megfosztott Németország, amelyhez még Ausztriát sem tartották.

A két állam összeolvadásának lélektani állapotát annakidején elvették tehát akarattal „vették el” tehát.

Ma már nem lehet a két népet összehasonlítani, a két németet egyévi kovácsolt, mert a két német elválasztott egymástól. Németország 15 éve, mióta a békeszerződést megkötötték, nap-nap mellett harcol, Ausztria pedig ugyanezen idő alatt minden egyebet csinált, csak éppen nem harcolt. Bécs és Ausztria a borradalom utáni időkben „vörös” lett és azóta — rózsaszínű. Ebben a sem nem elsőből, sem nem szélsőjobb atmoszférában vegetál. Ugy berendezkedett rá, mint másvilági lélek az örök életre. Az a vörös Bécs nem volt olyan nagyon vörös és az a fehér Seipei, nem volt olyan intranzigensen fehér. Csak éppen, hogy mint vallottak és csak éppen hogy megvoltak.

Megteremtették az évek folyamán az egyedülállás és kimerésztés teóriáját is és megjelent Lux József, Hermann Bahr, meg a Reichspost főszerkesztője, Funder Frigyes dr. és hárman kicikskodták, hogy így jó, így egyedül és elhagyatott, mert az „osztrák ember” külön típus, amelyet nem lehet a „német emberrel” összekeverni, amely viszont germán típus. Az osztrák ember, ahogyan és mennyire a művészeteket, a kultúrát, a civilizációt és az életet szereti, nem is annyira német, mint latin fajta és ebbe az elméletbe szépen megnyugodtak.

Ebbe a jótékony hazugságba beletörték. A dolog azonban úgy áll, hogy az osztrák ember” tényleg ma már egyáltalában nem germán fajta, de nem is latin szellem. Az évszázadok során mindig baja volt a balkáni népekkel és a teletiekkel, azokkal foglalkozott és keveredett, azokra hatott és azok hatottak rá. A törökökkel vesződött, a magyarokkal, a szlávokkal és az örményekkel, a bolgárokkal és a vendekkel, mikor kivel és mikor hogyan. Valahogy úgy a keleteurópai népek tetejére került, úgy kolompkodott, vezérekedett és ündöklött, első volt az egyenlők között és most azt kiáltja, hogy tölle, hogy utolsó legyen a német Birodalom drottal összedrótzott nemzeti-szocialista egységében.

De nem akar másodrendű állampolgár lenni. Nem akar kormánybiztossal markizált láthatatlan tartományválni. Nem akar négyszáz esztendő világ-

A német sajtóattasét már át is tették az osztrák határon

Wasserbecket londoni követségi tanácsossá nevezte ki Dollfuss

Rohamosztatok vonulnak fel az osztrák-német határ mentén

Bécs, június 16
Az osztrák-német feszültség Bécsből Londonba tevődött át. Bécsben már nem robbannak bombák és annál lázasabban dolgozik a világ diplomáciája Londonban, hogy a két állam között valahogyan a megértést létrehozza.

Wasserbeck letartóztatása és kiutasítása után a bécsi kormány azonnal és erőlyesen tiltakozott Berlinben. A német kormány a tiltakozásra azt válaszolta, hogy Wasserbeck letartóztatására semmi ok sem volt és azt csak azért fogantatották, hogy a Haubichtot ért sérelmet megtorolja.

Az osztrák felfogás ezzel szemben az, hogy a két esetet nem lehet egymással összemérni. Wasserbeck tíz éve működik Berlinben és az ottani követségénél, mint sajtóattasé van beosztva. Rendes, akreditált követségi ember, ezzel szemben Németországnak már van egy sajtóattaséja Bécsben és Haubicht csak a második. Mikor Berlin Haubichtot Bécsbe

küldötte és az osztrák kormánynak bejelentette, a bécsi kormány azt válaszolta, hogy nem tudja Haubichtot akreditálni, mert Németországnak Bécsben már van egy sajtóattaséja és a diplomáciai szokások ellenére való, hogy egy államnak két sajtóattaséja legyen és hogy a második sajtóattasé egyben politikai agitatori szerepet is vállaljon.

Haubichtot egyébként ma áttették az osztrák határon.

Haubicht saját autóján hagyta el az országot, de az autót egy rendőrségi sofőr vezette és az autót két rendőrtiszt kísérte. Mielőtt Haubichtot át tették volna a határon, Linzben a fogházba egy bizottság szállott ki, amely azt akarta megállapítani, hogy érte-e bántódás a letartóztatott sajtóattasét.

A bizottság tagjai között jelen volt a linzi német konzul is.

Haubicht kijelentette, hogy a rendőrségen udvariasan és előzékenyen bántak

vele és hogy a rendőrség legjobb helyiséget bocsátotta rendelkezésére.

Nagyon érdekes az a londoni jelentés is, amely arról számol be, hogy Wasserbeck elfogatásának napján, még az esti órákban Londonban Dollfuss kancellár telefonon felhívta Neurath német külügy minisztert és a Wasserbeck incidens ügyében magyarázatot kért. Neurath közölte ekkor Dollfussal, hogy a dologról nincs még értesítése, de reggelre beszerzi a szükséges információkat. Másnap reggel sem tudott még Wasserbeck letartóztatásáról Neurath semmit és délig kért haladékot, míg délben kijelentette, hogy

Németország a történelemért Ausztriának teljes elégtételt szolgáltat.

Ez az elégtétel természetesen a mai napig sem következett el.

Dollfuss egyébként a Wasserbeck ügyben hosszabban tárgyalt Londonban Baldwinnal és Sir Simonnal. A tárgyalásokról semmi sem szivárgott ki.

Dollfuss kárpótolja a berlini sajtóattasét

Az eddigi jelentésekkel ellentétben ma kiderül, hogy Wasserbeck még mindig a német rendőrség foglya és hogy az osztrák sajtóattasét csak ma este teszik át a német határon.

Wasserbeck nem megy Ausztriába, hanem Londonba. Dollfuss ugyanis telefonon közölte vele, hogy Londonba nevezi ki követségi tanácsossá és Wasserbeck mielőtt Németországot elhagyja, azonnal jelentkezzen a londoni osztrák követségben. Azt, hogy a történelem után Dollfuss Wasserbecket magasabb állásba nevezi ki, Londonban németellenes gesztusnak minősítik.

Salzburgban egyébként tegnap elfogtak két fiatalembert, akiket autón Bécsbe szállítottak. A két fiatalembert azzal gyanúsítják, hogy ők követték el a minapi bombamerényleteket.

Megmotozásuk alkalmával automatikus revolverek és igen sok töltényt találtak náluk és egyéb nyomos okok is amellett szólnak, hogy a bécsi bombamerényleteknek ez a két Salzburgban elfogott fiatalember a tettese.

Mozgósítás a német-osztrák határon

Berlinből jelentik egy bécsi lap nyomán, hogy

az osztrák-német határon különböző nemzeti-szocialista rohamcsapatokat mozgósított és ponultatott fel a német kormány. A felvonulásnak teljesen háborus jellege van.

Ezzel a bécsi lapjelentéssel szemben a berlini kormány nyilatkozik és kijelenti, hogy

tényleg detasált nemzeti szocialista rohamcsapatokat a német-osztrák határra, de csak azzal a rendeltetéssel, hogy

ezek a formációk a német határrendőrségnek és vámhivatalnokoknak segítségükre legyenek.

Különböző is — mondja a német cáfolat — ez a megbízás csak időleges jellegű.

Mindenesetre a cáfolat elég gyenge és nem nagyon nyugtathatja meg az osztrák kedélyeket.

Bécsben egyébként ma 12 németországi kiküldöttet, akik egy terrorkülönítménynek tagjai voltak, letartóztattak.

Pakots József temetése

Móricz Zsigmond tartott bucsubeszédet

Budapest, június 16.

A magyar írók gazdasági egyesülete az Otthon-körben ülést tartott, amelyet hirtelen elhunyt elnöki, Pakots József, az ismert író emlékének szenteltek. Az elhunytat Móricz Zsigmond, a kiváló író s egyben az egyesület társelnöke bucsuz-

tatta.

Pakots Józsefet csütörtökön délben 1 órakor helyezték örök nyugalomra. A temetésen az írók gazdasági egyesülete testületileg résztvett. Az egyesület nevében, meghatározó beszéd kíséretében, Móricz Zsigmond helyezett koszort a ravatalra.

A pulpituson, vezénylés közben, a közönség szemeláttára halt meg a prágai opera karmestere

Megrázó jelenet a Fidelio előadása közben

Prága, június 16.

Megdöböntő haláleset történt a prágai operaházban, amelyet a „Fidelio” című opera előadása alkalmából zsufolásig megtöltött a közönség.

Pollák Ervin, az operaház kiváló karmestere, vezénylés közben hátrahanyatlott, rosszul lett s néhány pillanat múlva kiszívedett. Az orvosi vizsgálat megállapította, hogy a karmestert szio-

szélhűtés érte.

A közönség sorában a szemük előtt lejátszódó haláleset általános felindulást keltett. Az előadást természetesen abba hagyták.

Pollák Ervin tizennégy évig a hamburgi operánál, majd a lipcsei és a frankfurti operáknál működött. Az elmúlt év folyamán a bécsi operaházban dirigált. Ötvennégy éves volt.

talmi pozíciójának roncsaitól megválva, valahol Schaumburg-Lippe tőzsomszédságában rangsort kapni.

És ezt meg is lehet érteni.

De meg lehet azt is érteni, hogy a német nemzeti-szocialisták kiléptek a tegyális harc padsoraiból és a terror porondjáján bombát vetnek. Nincs idejük a tolvábbi vitára és meggyőzésre. Németországnak abban a pillanatban, amelybe parlamentje is ratifikálja a minap aláírt négyhatalmi egyezményt, nem szabad tovább és sehol sem szabad irredenta politikát folytatni. Befejezett tények elé kell tehát a kis csecsemőt, a négyhatalmi direktóriumot állítani. Vagy megvan az Anschlus egy héten belül, vagy tíz éven belül nincs többé lehetőség? Vagy sikerül most, az utolsó pillanatban, az osztrák idegeket pattanásig feszíteni és esetében egygyel több a tartományok száma, vagy Németország összetett kéz-

zel tétlenül nézni kénytelen, hogy miképpen labdázna Franciaország és Olaszország, Csehország és Magyarország, a kisántant és a nagy világbirodalmak a hatmillió „fajtestvérrel”, akik mégis csak hatmillióan vannak és mégis csak és valóban fajtestvérek!

Dollfuss, Jakoncig, Schuschnigg már a háborús generációból valók. Ők szagoltak már puskaport és nem veszik nagyra a nagy füstöt, amely alatt — voltaképpen fanyar és kedvtelen kis tűz pislákol.

Mindenesetre — megvan az angol kölcsön.

Az öt bomba tegnap összecszkábálta az újabb fontokat és ezek az új pénzmennyiségek mégis egy kis életet adnak Ausztriának, amelyet nem engedtek a wilsoni elvek szerint elnémetesedni és amely most ég és föld között lebeg és a — márkát tartja.

Ausztriában nem a doktrinár pártpoli-

tikai, hanem a reális gazdasági forradalomtól kellett éveken át félni, de mióta a hatalom rájött arra, hogy minden mosolya pénz ér, politikát változtatott és — nem politizál, hanem mosolyog. Páras napokon a franciák, páratlan napokon az olaszok és bombás napokon az angolok felé mosolyog. Mindegyik ad valamit és ezekből a kis kölcsönökből, kereskedelmi és vámkedvezményekből, különleges előnyökből és általános részvételekből meg lehet élni.

Nagyon jellemzően mondotta Frey dr., a „biztonsági” miniszter: „Sokkal különös dolgokkal is megbirkóztunk mi már, mint amilyenek az ilyen sötétben bujkáló és gyáva merényletek.”

És igaza is van: tizenöt esztendeje az éhhalállal birkózik a kis Ausztria, mert Clemenceau elfelejtett és nem akart neki német kenyeret adni.

(h. s.)

Vérfigyasztó

családi jelenet

FÉRJ: Hogy telnek-múlnak az évek...
FELESE: Mit akar ezzel mondani?
FÉRJ: Csak azt, hogy ismét lepergett egy esztendő.

FELESE: Pardon, egy év Szilveszterkor szokott leperegni. Bár egy év elég hosszú, de untig elég, ha esztendőnkint egyszer pereg le. Ugy látom, van valami a maga füle mögött. Mit akar ezzel a pótlepergéssel?

FÉRJ (érezlesen): Semmit, babue. Csak úgy eszembe jutott a tovatúnt ifjúság. Most érettségiztem tizenhat esztendője... Tavaly még csak tizenöt volt.

FELESE: Ahá, hát itt pereg az esztendő. Remélem, már nem szokott almodni a maturáról?

FÉRJ (olvatagon): De még hányszor... Almodni és álmodozni. Ah, hogy megszűnnek az ember emlékezetében a régi képek... A régi falak, a régi pajtások.

FELESE: Hm.

FÉRJ: A régi cimborák. Mennyi bizakodással széledtünk szét az életbe... Az egyik erre, a másik arra. És a sors, ez a...

FELESE: ...kegyetlen vámpír...

FÉRJ: ...Igen, igen, ez a kegyetlen szörny szétszórta valamennyiünket, a szélsőre minden irányába. Ahány élet, annyi sors, annyi rejtelem. És hogy vnzza az embert ezeknek a titokzatossága... Megtudni egyikről is, a másikról is, hogy hát mivé lettél, mire jutottál, cimborá?

FELESE: Pardon, tudtommal tavaly volt egy érettségi találkozójuk?

FÉRJ: Volt. De mi az? Egy röpké est, alig tudtam néhányukkal beszélni. (Zsebébe nyúl.) Szerencsére a Szedlacek itt értesít, hogy holnap megint összejövünk.

FELESE: Tudom.

FÉRJ: Mit tud?

FELESE: Hogy irt a Szedlacek. Még a posta között láttam és elolvastam.

FÉRJ: Annál jobb. Hiába, nincs szebb, mint a baráti összetartás. Ezek szerint holnap este ne várjanak vacsorával...

FELESE: De nagyon is várni fogjuk.

FÉRJ (hökkent csodálkozással): Ugyan miért? Egy ilyen összejövetel a késő éjszakába nyúlik...

FELESE: Csak nyulna, ha elmenne.

FÉRJ: Már miért ne mennék el? Hát olyanok ismer?

FELESE: Sajnos, nem. Maga még egy söröző összejövetelen se kapott abszenciát.

FÉRJ: Hát akkor?

FELESE: Majd mindjárt megmagyarázom. A maga vesztere ugyanis ma délután találkoztam a Szedlacekkel. Ő ujságolta, hogy maga meg az ő urát hívta meg érettségi találkozóra. Gyönyörűség egy firmák, mondhatom.

FÉRJ (homlokát törli).

FELESE (kikapja ura kezéből a meg hívót és magasan meglobogtatja): Tudja mi ez?

FÉRJ (totál összezsugorodva): Na, mi?

FELESE (hüvös, erélyes tárgyilagossággal): Egy olyan alibi, amire immár nincs is szüksége. Holnap itthon vacsorázunk.

— A has teltsége, májtájéki fájdalmak, emésztési nehézségek, gyomorbélhurut és sárgaság a természetes „**Ferenc József**” keserűvíz használatával megszüntethetők és az agy, a szem, a tüdő vagy szív felé irányuló vértóráások ellensúlyozhatók. Gyomor- és bélspecialisták igazolják, hogy a **Ferenc József** vízzel, különösen az ültő életmód következtében jelentkező bajoknak, nagyon kedvező eredményeket érnek el. A **Ferenc József** keserűvíz gyógyszerárakban, drogériákban és tisztelettelében kapható.

— Románia harca a nemzetközi petroleumkártyával. Bukarestből jelentik: Már megemlékeztünk róla, hogy Románia egyelőre nem bontja fel a nemzetközi petroleumszerződéseket és nem lép ki a kártyából. Az ellentétek azonban olyan nagyok, hogy minden pillanattal számolni lehet Románia kiválásával. Az újabb elkeseredést Amerika váltotta ki. Az amerikai termelők ugyanis megállapodás ellenére oly mértékben fokozták a termelést, hogy a világpiacra a petroleum ára 30 százalékkal esett. A románok erre a párisi központhoz kérdést intéztek és mivel a központ nem válaszolt, a román petroleumtermelők elhatározták, hogy a kártyamegállapodást magukra nézve kötelezőnek nem tartják, mindazonáltal a termelés fokozása kérdésében csak akkor döntenek, ha más petroleumtermelő államok is hasonló elhatározásra jutottak.

Amerika már engedékenyebb

az európai hadiadósságok kérdésében

Washington, június 16

Az európai hadiadósságok kérdésében Amerika engedékenynek mutatkozik. — Tegnap számában jelentette a **B. L.**, hogy Anglia tíz százalékos szimbolikus fizetést ajánlott fel az esedékes 19 millió font részlet helyett mindössze kétfélmillió részletet akart fizetni.

Amerika az ajánlatra csak ma nyilatkozott azt „majdnem” elfogadta.

A washingtoni sajtóirodák jelentése szerint ugyanis Roosevelt kijelentette,

hogy 10 millió dollárt elfogad most Angliától, de csak azzal a feltétellel, hogy Anglia a hadiadósságok jogosságát és azok fizetésének kötelező voltát elismeri és megígéri a dolog végleges rendezését.

Összességében tehát már nem nagy a különbség az angol és az amerikai ál-

laspont között, mert 10 millió dollár majdnem annyi, mint kétfélmillió font. De nagy még mindig az ellentét az elvben, a mennyiben Anglia fizetését csak szimbolikus fizetésnek akarja tekinteni, míg Amerika ragaszkodik ahhoz, hogy Anglia ezzel a fizetéssel ismerje el, hogy a hadiadósságok Amerikának járnak és azok fizetése csak átmeneti halasztást szenvedett.

Ennek ellenére is enyhültebb a helyzet, amit az bizonyít, hogy Hull, Amerika delegátusa a világgazdasági konferencián — mint arról a **B. L.** más helyén már beszámolt — beszélt. Hullnak ugyanaddig, amíg a hadiadósságok kérdésében rendet nem teremtettek, nem volt szabad beszélnie és az, hogy Hull megszólalt, annak a jele, hogy a két állam között a közeledés és megértés már nincs messze.

Páratlan rablás a vonaton

Ellenőri ruhába öltözött a vasúti kloroformos rabló és 75 ezer lejt vitt el egy bukaresti kereskedőtől

Nagyvárad június 16.

Kellemetlen utikalandban volt része Tican Joan bukaresti kereskedőnek, aki Nagyváradról a fővárosba utazott.

Csucsá közelében egy „ellenőr” lépett az egyedül ülő kereskedő fülkéjébe s a jegyet kérte. Tican a zsebébe nyúlt, ekkor azonban az ellenőr hirtelen hozzáugrott s

egy kloroformmal átitatott zsebkendőt tartott a kereskedő orra alá, aki azonnal elkábult.

Tican csak Hunyad tájékán tért magához. Ösztönösen zsebéhez kapott s megállapította, hogy

75 ezer lejt tartalmazó pénztárcája hiányzik.

Amikor tüzetesebben körünézett a fülkében, megállapította, hogy a rabló bőrdíjét is magával vitte.

A kereskedő jelentést tett az esetről s a rablóról pontos személyleírást adott. A rendőrség megindította a nyomozást, a kloroformos „ellenőr” után, aki a jelek szerint Nagyváradra azökött.

Gusti közoktatásügyi miniszter székelyföldi látogatása

Megígérte az iskolásérelmek orvoslását

Brassó, június 16

Két nappal ezelőtt Gusti közoktatásügyi miniszter Caliani vezérigazgatónak, a kisebbségi iskolák ügyosztálya vezetőjének, Petrescu közoktatásügyi vezérleltényelőnek és Pora András inspektornak a társaságában Sepsiszentgyörgyre érkezett. Szerdán a miniszter a csiki iskolákat látogatta végig és fogadta a magyar párt küldöttségét, amely Pál Gábor dr. magyarpárti képviselő vezetésével járt el. Csikszereván dr. Pitner Árpád, Kovács Károly és dr. Kolombán József jelentek meg a miniszter előtt és az ovadálkkal meg a felekezeti iskolákkal összefüggő panaszokat ismertették. Pitner dr. kérte Gustit, hogy a Csiki Magánjavak tulajdonát képező román gimnáziumot alakítsák át párhuzamos, román és magyar

nyelvi liceummá.

A következő napon Háromszék megye került sorra. Gusti itt az illyefalvi és aldobolyi iskolákat szemlélte meg, valamint meglátogatta az összes sepsiszentgyörgyi állami és felekezeti iskolákat, valamint a Székely Nemzeti Múzeumot.

A magyarság nevében báró Szentkeresztthy Béla, a háromszéki magyar párt elnöke, parlamenti képviselő jelent meg a miniszternél, aki Szentkeresztthyvel a magyar iskolaproblémákról hosszasan elbeszélgetett. A miniszter feljegyezte a magyar panaszokat, amelyeket Szentkeresztthy tolmácsolt és általában sok jóakarót mutatott a vitás kérdésekkel kapcsolatban. Remélni lehet, hogy a miniszteri látogatás a sérelmek enyhülését fogja maga után vonni.

Impozánsnak és izgalmasnak ígérkezik a magyar párt székelyudvarhelyi gyűlése

Meghívó a marosvásárhelyi országos gyűlésre

Székelyudvarhely június 16.

Június 19-én, Székelyudvarhelyen tulajdonképpen csak az Országos Magyar Párt udvarhelymegyei tagozatának lesz a rendes közgyűlése, de amennyiben azon a magyar párt csaknem valamennyi szenátora, képviselője és gróf Bethlen György országos pártelnökkel az élen minden számottevő politikusa részt vesz, e gyűlést a július 1—2-án Marosvásárhelyen megtartandó országos magyarpárti nagygyűlés főpróbájának lehet tekinteni. Olykor pedig egy főpróba a hatás és eredmények tekintetében jelentőségesebb, mint maga az előadás. Mert egy főpróba mutatja meg, hogy mit lehet remélni, mit vár (esetleg követel) a tömeg és nem utolsósorban: a tetszés és nem-tetszés

az a mérték, mellyel megállapítható, hogy milyen lesz a viszony az előadó és a tömeg, a teória és az élet közt. A gyűlésen beszámolt tartanak: dr. Balogh Artur szenátor, Laár Ferenc és Willer József képviselők, minden biztonnyal beszélni fognak: gróf Bethlen György, dr. Gyárfás Elemér, Sándor József szenátorok és mások. A romániai magyar kisebbség pedig a szó korszerű értelmében idegesen várja a gyűlés megállapításait. A romániai magyarság és különösen a székelység politikai sulyaért mostanában egymásután startolnak a politika porondjára. És nem lehet mondani, hogy eredménytelenül. Egy másik, amit hivatna lenne elosztani ez a gyűlés, az a kód, mely az utóbbi időben ereszkedett a ma-

Eau de Cologne

Parfum
GoudreGYÁRTMÁNYAI: L'OCÉAN BLEU
DOUCE-FRANCE-AMARYLLIS-FRANCINE

gyarság és a hivatalos magyar párt közé. Legalább is ezen a vidéken és ebben a ködben alakok gesztikulálnak, szavak röpködnek, csoportok buynak össze, kértényerek és fenyegető öklök emelkednek. És nem lehet látni tisztán. A tömeg pedig nem erőlteti meg a szemét, talán szorosabban meg kellene fogni a kezét. Lehet, hogy június tizenkilencediken verőfényes nap lesz... (t. s.)

A marosvásárhelyi nagygyűlés hivatalos meghívója.

Az Országos Magyar Párttól.
Sz. 778—1933.

Valamennyi vármegyei és törvényhatósági jogú városi tagozatnak, Az Elnöki Tanács és Intézőbizottság tagjainak.

MEGHÍVÓ

Az Országos Magyar Párt folyó évi július hó 2-án délelőtt 10 órákor Marosvásárhelyen a Transsylvania szálló nagytermében tartja nagygyűlését, melyre a vármegyei és törvényhatósági városi tagozatok képviselőit, az Elnöki Tanács és Intézőbizottság tagjait a Szerv. Szabályzat 25. paragrafusa értelmében tisztelettel meghívjuk.

Kolozsvár, 1933. június 14.

Dr. gr. Bethlen György sk.
elnök.Dr. Deák Gyula, s.c.
főtáitkar.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó és előterjesztések.
2. a) az Intézőbizottság jelentése a párt működéséről,
- b) a szakosztályok előterjesztései.
3. Általános tisztújítás
4. Indítványok.

190 HP. DIESEL, 50 és 60
HP. BENZINMOTOROK,1—16 zollos vascsövek, Kornval,
Tischbein és Babcock multi és
semi tubuláris gőzkazánokat eladBIVOLARU Ploesti,
Str. Bărcănești 18

Hantos Elemér javaslata a londoni konferencián

Nemzetközi sajtóköri körben élénken foglalkoznak azzal a memorandummal, amelyet Hantos Elemér dolgozott ki, és amelyet a volt magyar államtitkár személyesen nyújtott át a londoni világgazdasági értekezletnek.

Miután a dunai államok válságának megszüntetésére kidolgozott terv a legnagyobb mértékben megérdemli a romániai közvélemény figyelmét, a B. L. genfi munkatársa a világsajtó orgánumaival egyidejűleg hozza napvilágra annak főbb elgondolásait.

A világgazdasági probléma megszűnésével — fejti ki a magyar professzor memorandum — nem remélhető a közép-európai válság automatikus enyhülése, mert Közép-Európában a válságnak strukturális okai vannak.

Az új politikai rendszer ugyanis egy tökéletesen funkcionáló gazdasági egységet zuzott széjjel, miáltal hamis utakra terelte az egyes közép-európai államokat.

Az eddigi hivatalos próbálkozások, a bukaresti agrárkonferencia a német-osztrák vámunió, Tardieu dunai terve, valamint a strézai értekezlet éppúgy nem hozott megoldást Közép-Európa népeinek megélhetési krízisére, mint a kisantant organizációs egyezménye, amely Magyarország és Ausztria kihagyásával igyekezett egy új gazdasági egységet teremteni a dunai államok területén.

Tekintve azonban, hogy a kisantant-államok közti közlekedési utvonalak Ausztrián és Magyarországon haladnak keresztül, minden kísérlet, amely ezeket az országokat megkerülni igyekszik, csak természetellenes alakulat lehet.

A megoldáshoz a szabad és egyenrangú közép-európai államoknak szövetsége szükséges. A dunai államok gazdaságpolitikai együttműködésével, amely a legtöbb kedvezmény elvén tüntető előnyöket biztosítana ezeknek az országoknak, lehetne kiépíteni csupán a gazdasági gyógyulás egyetlen útját. Mert ez az együttműködés meggyarapítaná az elszegényedett államok vásárlóképeségét, egyben pedig felfelvőképessé fogyasztópiacot jelentene a kivülálló államok részére.

Miután a legtöbb kedvezményt biztosító klauzula egész fogalma és jelentősége megváltozott, hisz a Dunamedencében új határok keletkeztek, amelyek a külkereskedelmi forgalmat jelentősen meggyarapították, az egymást gazdasági értelemben tökéletesen kiegészítő államterület részének közreműködése csak preferenciális rendszer, vagy gazdasági és vámszövetség keretében volna kiviható.

Miután a valutáris önállóság politikája éppoly károsnak bizonyult, mint a gazdasági autarkia, a tartós javulás kedvéért ajánlja Hantos a dunai államok Jegybankjainak együttműködését, hogy az egyik Jegybank által kiadott bankjegyeket a többi közép-európai országok jegybankjai is elfogadják. Egy ilyen bankkártya megteremtése után amely a skandináv államokhoz már kielégítő eredménnyel működik, megszűnnének Közép-Európa államai között a valutáris hullámzások.

A világgazdasági konferenciának tehát mindenekelőtt a közép-európai államok gazdasági helyzetét kellene rendeznie, a mi azután lényeges javulást hozna a nyugati országok helyzetére is.

A mi szerencsétlen Közép-Európában — vonja le Hantos professzor a végső következtetést — annyira kielecsodott a gazdasági helyzet, hogy minden ellentétes szempontnak el kell most történnie, hogy kontinensünknek ebben a tűzfészkében diadalmaskodjék végre a józan belátás és a gazdasági gondolat.

Seidner Imre

Törvényjavaslat készül a gyermek- és anyavédelemről

Bukarest, június 16.

Az egészségügyi minisztériumban törvényjavaslatot dolgoztak ki az anyavédelemről. A javaslat már a közelnapokban a minisztertanács elé kerül. Kiszárgított hírek szerint az új törvény nagyfontosságú szociális újításokat fog életbeléptetni és a népszaporodás intenzívítása érdekében több újítást (sokgyermekes anyák jutalmazása, gyermekvédő otthonok felállításai stb.) vezet be.

Csakugyan olcsóbb lesz a gyufa

Június 15-től lép életbe az árredukció

Bukarest, június 16

A Monopolpénztár igazgatósága és a svéd gyufatröszt között szerdán este megegyezés jött létre, aminek értelmében a gyufa skatulyánkénti ára június 15-től kezdve az eddigi 3 lej helyett 2 lej lesz.

Ezzel a megállapodással egyidejűleg könnyítettek a svédek kötelezettségein is. Eddig a gyufatröszt 3 millió dollár évi

minimumrészesedést garantált a román kincstár részére. Mostantól fogva a garantált összeg évi másfélmillió aranydóllár lesz.

Az állam részesedése a gyufa árban továbbra is 50 százalék marad, azaz 1 lej minden skatulya gyufa után.

A svédek a jelen szerződés feltételeit 5 millió dolláros letéti összeggel biztosítják.

Megszűnt a jugoszláv-bolgár kereskedelmi háború

Belgrad, június 16.

A bolgár-jugoszláv kereskedelmi háború ma megnyílt. Mint ismeretes, különböző ellentétek folytán a két állam között az utóbbi hetekben leeresztették a vám-

sorompókat.

Most, úgy látszik, a vitás kérdésekben sikerült megegyezést létesíteni és így Jugoszlávia és Bulgária között ismét megnyitották a határokat.

Daladier és Mussolini találkozása befejezett ügy

Enyhülés a francia-olasz viszonyban

Páris, június 16.

A Matin jelentése alapján közlik Párisból, hogy Daladier és Mussolini találkozása most már befejezett dolog. A formázások is megtörténtek már, amennyiben

a Londonban időző olasz külügyi államtitkár hivatalosan is meghívta Daladiert Rómába.

A meghívást a párisi olasz nagykövet

hivatalos és írásos meghívó formájában is megismételt és eleget tesz a diplomáciai szabályoknak.

Londonban Daladier úgy nyilatkozott, hogy csak akkor megy el Rómába, ha előbb a francia parlament a négyhatalmi paktumot már ratifikálta.

A világháború utáni olasz-francia feszültség enyhülésének jelentős lépése lesz ez az olasz-francia római találkozó.

A szilágysomlyói bankok Miss Magyarország vőlegényének letartóztatását kérik

A csilei vajgyáros sokszoros váltóhamisító stop, azonkívül nő ember is stop, Julia vigyázzon, mert nem Romeóról van szó stop, stop, stop

Szilágysomlyó, június 16.

Lapunk más helyén beszámoltunk Miss Magyarország vőlegényének, Klein József csilei vajgyárosnak szilágysági viselt dolgairól és szokásairól. Újabb jelentéseink szerint Klein költséges életmódjával számos szilágysomlyói pénzintézetet megtevett, amelyek mintegy hatmillió lej kölcsönt folyósítottak neki. A károsult bankok most az alábbi sürgőnyt küldték Miss Magyarországnak:

„Délamerikai milliósról közölt adatok tökéletesen ráilletek 3 évvel ezelőtti innen megszökött sokszoros váltóhamisítóra stop. Kérjük személyazonosságát azonnal tisztázni stop Szilágysomlyói károsult bankok”.

„Délamerikai milliósról közölt adatok tökéletesen ráilletek 3 évvel ezelőtti innen megszökött sokszoros váltóhamisítóra stop. Kérjük személyazonosságát azonnal tisztázni stop Szilágysomlyói károsult bankok”.

Az érdekelt pénzintézetek egyébként eljártak a zilahi törvényszék főügyésznél is, akit arra kértek, hogy diplomáciai úton intézkedjék a vőlegény azonnali letartóztatása iránt.

Klein József különben megnősült Dél-Amerikában, ahol egy Szincár Jenő nevű, Tasnádról kivándorolt férfi elvált feleségét vette nőül. Az asszony dr. Keller szilágysomlyói ügyvéd unokahuga.

Klein menyasszonya szüleinek házat vásárolt Budapesten. A szilágysomlyói bankok telefonon megbíztak egy budapesti ügyvédet, hogy kérjen bünygyi zárlatot az ingatlanra.

50 százalékos utazási kedvezmény az iskolák növendékeinek

A CFR forgalmi igazgatósága a nyári szünetre a nyilvánossági joggal felruházott iskolák növendékeinek 50 százalékos utazási kedvezményt engedélyezett.

A kormánypart gyűlései

Bukarest, június 16.

A kormánypart vasárnap Piatra-Neamton gyűlést tart, amelyre Voicu Nitescu, Mirto, Ghelmegeanu, Calinescu miniszterek, illetőleg államtitkárok és Virgil Potarca utaznak le. A kormánypart vezető tagjai a gyűlés után több moldovai megyét beutaznak.

Alfonz spanyol exkirály rövidesen Bukarestbe érkezik

Bukarest, június 16.

Kormánykörökből származó értesülések szerint Alfonz spanyol exkirály a nyári folyamán néhány napra Romániába jön, ahol Mária özvegy királynét látogatja meg. Az ex-király látogatása feltétlenül magánjellegű lesz.

Nagy razzia Kolozsváron

Kolozsvár, június 16.

A kolozsvári rendőrség csütörtökön hajnalban széleskörű razzia tartott, amelynek során 52 egyént állítottak elő. Kihallgatásuk után kilencet szabadlábra helyeztek, egyet átadtak a szigurancának, kettőt pedig az ügyészségnek.

Gázrobbanás a bukaresti Calea Victoriein

Bukarest, június 16.

Szerdán délelőtt a Calea Victoriein, a Majestic-Passage előtt, ahol a telefon-társaság emberei egy földalatti kábelrel dolgoztak, gázrobbanás következett be. A robbanás Bianchi István szerelőt életveszélyesen megsebesítette. Kórházba szállították.

Az európai államok bankjegykibocsátó intézetei is tanácskoztak Londonban

London, június 16.

A késő esti órákban érkezett jelentéseink szerint a világgazdasági konferenciától függetlenül Londonban az európai államok bankjegykibocsátó bankjai is tanácskoztak és a mai tanácskozásuk alkalmával határozatot is hoztak. Ebben a határozatban döntés történt az egyes valuták stabilizálásáról.

A tőzdespekulációt megakadályozandó, nagyon természetesen a jegybankok közös konferenciájának határozatát titokban tartják és nem publikálják.

LUX-MOZGÓ

Példátlan sikerrel vetíti

Sláger!

WILLI FRITSCH

a legnépszerűbb filmszínész hatalmas operettjét:

ASZFALTBETYÁR

Mulattató, ötletes, slágerzene. — Bombaszennazáció.

A film többi szereplői: Camilla Horn, Else Elster, Ralf A. Roberts

HIREK

Kis Adolfom, emélem megbocsátja...

(SCHMELING LEVELE)

Szemem bandzsál, orrom dagadt,
fülem csak volt, hej, leszakadt!
Lépelem kinez, májam gyötör,
nincsen abban semmi gyönyör,
ahogy ez a „Jud“ tapogat,
kiköptem vagy kilenc fogat,
de lóg az is, mi megmaradt...
Ki szelet vet, vihart arat!

Testem csupa kötszer, pólya,
szebnek hozott rég a gölya...
Sose volt még ilyen harcom,
összetévesztik az arcom...
Jegyesem is elvált tőlem,
mert bórdiszmű lett belőlem!
Néhai nőm, Anny Ondra,
mért is küldtél a porondra?

Nem is megyek Ber'lin felé,
hogy kerüljek Adolf elé??
Bár amin ülök is: árja,
ezt a találkát nem várja!
Hazamenni nem aka-ol,
van még Nyujorkba egy sarok,
nincs más hátra — tiszta dolog —
ezután cipőt bokszolok!

Nemes Ferenc

— Elhalasztották a volt dítrói adóhírali főnök főtárgyalását. Csikszerezdáról jelentik: 1931. augusztusának egyik vasárnap reggelén Pártiu Miklós gyergyó-dítrói adófőnök kétségbeesetten jelentette, hogy szabályszerűen bezárt pénztárából 365 ezer lej ismeretlen tettsek elloptak. A nagyarányú és vakmerő tolvajlás kinyomozására nyomban teljes apparátussal kezdtek. A nyomozás során aztán olyan momentumok merültek fel, hogy a pénzt maga Pártiu vágta zsebre és azután tett feljelentést. Letartóztatták az adófőnököt. Heteken át a helyszínen folytatták a vizsgálatot anélkül, hogy egyetlen konkrét bizonyíték felmerült volna az adófőnök ellen. Végül is több hónapos vizsgálati fogság után szabadságra helyezték a vizsgálóbíró, azonban az ügyészség ennek ellenére sikkasztás címen vádat emelt ellene. A nem minden-napi ügyet mára tüzte főtárgyalásra a törvényszék, melyen a tanuk nem jelen-tek meg és így a tárgyalást szeptember 19-ére napolták el.

— **BIHARMEGYEI HIREK.** Tudósi-tónk jelenti: Ács Lajosné nagyváradi munkásnő az egyik kórházban meghalt. A rencsorságra most névtelen feljelentés érkezett, amely szerint az asszony tiltott műtétnek esett áldozatul. A munkásnő holttestét hatósági intézkedésre felbon-csolták. — Prudan Vasile zimbesti gazda az elmúlt évben behatolt Negru Vasile falusi tanítóhoz, akit felelősségre vont, mert fiát, Györgyöt elbuktatta. Negru kiutasította Prudan, aki dühében egy tintatartót vágott a tanító fejéhez. A nagyváradi törvényszék most foglalko-zott az ügygel, amelynek során a heves vérmérsékletű apát hatóság elleni erőszak címén 15 napi elzárásra és kétezer lej pénzbüntetésre ítélte. — Vuscan Gavril kapocsányi lakos 1932-ben, mulatozás közben összeesett Junk Nicolaevval. Vuscan a veszekedés hevében kést rántott s ellenfele hasát valósággal felmet-szette. A bicskás falusi, aki kijelentette, hogy önvédelemből követte el tettét, hat hónapi fogházra ítélte a törvényszék. — A törvényszék most ítélkezett Liberti Florian és Popa György felett, akik az elmúlt évben Dudas Györgyöt agyon-ütötték. Több jelentéktelen tanuvallomás után, az orvosszakértő úgy nyilatkozik, hogy Dudas nem halt volna meg, ha sérüléseit egy orvossal bekötöztette volna. A bíróság halálotkozó súlyos testi sértés címén Libertit 2 évi, Popot pedig egy évi és 8 hónapi fogházbüntetésre ítélte.

Halló! — Rádióhallgató!

Olcsóbb lett a budapesti

RÁDIÓÉLET

mélynyomású művészi hetilap,
teljes európai műsorral.

Egyes szám 8.— lel. — Előfizetés:
1/4 évre 100.— lel.

PALLAS könyv- és lapterjesztő, Cluj.

— **LÉPFENÉS HUST MÉRTEK KI EGY KISKÜLLÖMEGYEI KÖZSÉGBEN.** Marosvásárhelyről jelentik: A kisküküllőmegyei Désfalva községben lépfenés megbetegedés történt. Az elhullt állat husát egy mészáros áruba bocsátotta. Suska Péter 56 éves désfalvi gazda, aki evett a fertőzött húsból, megbetegedett és hosszas kínlás után meghalt. Két másik falusi, aki szintén evett a lépfenében elhullt állat húsból, a végét járja.

— **Ismét dolgoznak a szacharincsempészek.** Nagyváradról jelentik: A nagyváradi ügyészségre névtelen feljelentés érkezett, amely szerint a biharpüspöki határon keresztül már hónapok óta nagy-szabású szacharincsempészés folyik. A feljelentő közölte, hogy amennyiben a nyomozást megindítják, úgy újabb adatokat szolgáltat. A vizsgálóbíró megindította a nyomozást.

ABLAK

Egy newyorki pszichológus végezte alábbi kísérletét az amerikai néplelken, hogy gyakorlatilag is bebizonyítsa előadásainak állítását: az amerikai a legegyszerűbb, vagy legraffináltabb reklámtükröknek is beugrik, annyira összezavarták már hiszékenységet, fantáziáját a mai reklámfogások, amelyekben vakon bíz. Az experimentum egy újsághirdetéssel kezdődött a legelterjedtebb napilapban s pontos cím- és névmegjelöléssel csak ennyit mondott: „Küldjön nekem egy dollárt!” Egy hét múlva ugyanazon a helyen ez állt: „Már elmúlt a hét s a dollárt még mindig nem küldte el!” Ujabb hét nap után jött az utolsó hirdetés: „Ma még feladhatja az egy dollárt! Holnap már késő!” Az ötlet remekül jövedelmezett! Az első felszólításra ötszáz, a másodikra háromszáz ember vizta egy dollárját a titokzatos hirdetőre, a legutolsó erőlyes sürgetésre pedig nem keveseb-ben, mint hatszázhuszan reagáltak, automatikusan meggyőződve a befektetés ér-demességéről, anélkül, hogy halbány fogalmuk lett volna, miről is van szó? A lé-lekbuvárnak tehát százszázalékosan igaza volt, — hogy azonban a szépszámu dol-lárokat visszaküldte-e, megtartotta-e a tudomány szent nevében: arról nem szól a krónika. Jó trükk — Amerikában. Próbálkozzék hasonlókkal az a pszichológus nálunk. Nagy kudarccal végződne az a kísérlet.

Csakugyan szilágymegyei származású Miss Magyarországi vőlegénye

Klein József, az „álmoszemü gróf” menekülése és beérkezése

Zilah, június 16.

Budapesti tudósítások nyomán az egész világsajtót bejárta az a hír, hogy Gál Juliát, a legfrissebb „Miss Magyarországot” eljegyezte s rövidesen feleségül veszi José Klein délamerikai vajgyáros. A pesti riporterek a dugzagdag csilei vőle-gényről csakhamar kiderítették, hogy szilágymegyei származású, ahol még ma is birtokai vannak.

Szilágysági tudósítónk jelentése szerint a csilei vajgyáros néhány évvel ezelőtt valóban Szilágymegyében tartózkodott, ahol egyik barátjával, Binder Nándorral „Kerámia” néven cserép- és téglaféltő-vállalatot alapított. Volt egy favállalatuk is. Az üzemek nagyszerűen működtek és sok hasznót hajtottak a tulajdonosoknak. Kleinnak két autója volt és sűrűn fordult meg a szatmári, kolozsvári és temesvári lokálokban, ahol „álmoszemü gróf”-nak nevezték el. A jelzőt kifejezésteljes szem-ei miatt kapta, grófnak pedig azért neveztek, mert hatalmas összegeket mulla-tott el és esztelenül költekezett.

Két évvel ezelőtt azután beütött a krach. Klein és Binder a román lakossá-gu Maladé községnek eladtak egy nagy-erdőt. A pénzt felvették, a rajtlevő bankbekebelezést azonban nem töröltet-ték. A két társ végül is addig hitgette

a falusiakat, míg a községben szabály-szerű lázadás tört ki. Binder szülei éj-nek idején menekültek Kolozsvárra a fel-dühödött parasztok haragja elől.

Klein nem várta be, amíg letartóztat-ják, hanem Magyarországra szökött, ahon-nan nyoma veszett. Néhány hónap múl-va aztán levelet írt szüleinek Csiléből. Bejelentette, hogy jól megy a sora és gondja lesz rájuk. Nemsokára Binder is kikerült Délamerikába, ahol az egykori társak ismét egymásra találtak.

A megugrott vállalkozók szökését ren-geteg hitelező siratta, akik hiába per-lték többmilliósi követelésüket.

Klein, aki Csilében vajgyáros lett, idő-közben szüleit is kivitte.

Néhány héttel ezelőtt Klein Szilágy-somlyón élő nagybátyja levelet kapott a vajgyarostól, aki megírta, hogy Budapes-ten tartózkodik s látni szeretné. Utikölt-séget is küldött. Nemsokára azután világ-gási repült a hír, hogy eljegyezte Gál Ju-liát.

Akik Kleint közelebbről ismerik, nem sok jóvót jósnak eunek az eljegyzés-nek, mert már volt úgy, hogy „visszalép-ték”. Állítólag csak feltűnési viselkedé-séből kérte meg Miss Magyarországot kezét...

— **AZ ERŐSZAKOS ISKOLAREVI-ZOROK A VÁDLOTTAK PADJÁN.** Dé-váról jelentik: Haida Antim négy társá-val egyetemben folyó év január hó 13-án megjelent a kereszti állami iskola máso-dik szekciójánál és a tanítónőt felszólí-tották, hogy azonnal távozzék az iskolá-ból, mert mint revizorok óhajtanak távollé-tében vizsgálatot tartani. A tanítónő az erőszakos fellépésre el is hagyta az iskola-helyiséget, mire a falusi gazdák az isko-lapadokat áthurcolták az első szekciohoz, majd a következő napon pedig a kály-hát is eltávolították onnan, végül pedig elmentek a templomba és az iskola má-sodik szekciójának halálára megszólaltat-ták a harangokat. Haida Antimot és négy társát ma vonta a dévai törvényszék fe-lelősségre és hatóság elleni erőszakért 2—2 hónapi elzárásra ítélte őket. A vádlottak azzal védekeztek, hogy tüzelő-anyag megtakarítása végett itélték ha-lálra az iskola második szekcióját.

— **Gyujtogatás Kovásznán.** Tudósítónk jelenti: Az elmúlt éjjel ismeretlen tette-sek felgyújtották Olasz Sándor kovász-na-i gazda szalmával telt csűrét, amely porrá égett. A gyujtogatást valószínűleg bosszúból követték el. A csendőrség be-vezette a nyomozást a tettesek kézrekeri-tésére.

— **BUDAPESTRE UTAZÓ ANGOL VIVÓK REPÜLŐBALESETE.** Linzből je-lentik: A város határában kényszerleszá-lást végzett egy londoni utasszállító re-pülőgép, amely két angol vivóbajnokot vitt a budapesti vivóversenyre. A gép, amely landolás közben a táviróvezetékbe ütközött, jelentékeny sérüléseket szenvedt. A defektusokat a linzi repülőtérre javítják ki s azután újból startolnak Bu-dapest felé.

— **MEGNYILT MAGYARORSZÁG II. ARMADIK LEADÓ ALLÓMÁSA.** Bu-dapestről jelentik: Csütörtök délben avatták fel Magyaróváron a harmadik magyarországi közvetítő-rádióállomást. A magyar rádiótársaságot a felavatáson vi-téz Leveldi Kozma Miklós képviselte. Az ünnepségek során a rádió a magyaróvári gazdaságiakadémia végzett növendékeinek „évvégi ballagását” közvetítette.

— **INGYEN KAKAO A TÁVOL-KE-LET INSÉGESEINK.** Mint ismeretes a kávéban tultermelés van és a brazi-liai kormány, hogy a kávé világpiaci árának további zuhanását megakadá-lyozza, ahhoz a módszerhez folyamo-dott, hogy egész hajórakományokat el-pusztított. Hasonló tulprodukción van kakaóban is. A világ kakaószüksége-t tudvalevően nyolcvan percentben a brit gyarmatok és Brazília látják el. A brit kormány azonban a kakaó-kér-dés megoldásánál nem vesz igénybe olyan drasztikus eszközöket, mint a mlyeneket a kávé esetében a brazilai kormány alkalmazott és amelyek any-nyira kihívták a kritikát. A kakaó-kér-désben rövidesen nagyszabású konfe-rencia lesz Londonban s előrelátható-lag a termelők közös akciója elejét veszi a kakaó további világpiaci árzu-hanásának. Addig is a brit kormány úgy igyekszik megszabadulni a Trini-dad gyarmatban felhalmozott termésfe-leleslegtől, hogy azokat ingyen szét-osztja Kína és Afganisztán nyomorgó népe között.

— **FELMENTETTÉK A PALOTAILVAI „ZENDÜLÖKET”.** Marosvásárhelyről je-lentik: A törvényszék most foglalkozott 16 pa-lotailvai parasztember ügyével, akik hatóság elleni erőszak miatt állottak a bíróság előtt. Az ügy számai még 1931. őszére nyulnak visz-sza. A községben annak idején interimár ura-lom volt, amelynek élén egy Ujica Andrei nevű módos parasztgazda állott. Ujicát bel-ügyminiszteri rendelettel leváltották. Helyét egy Cif Axente nevű gazdának kellett vol-na elfoglalnia, Ujica hívei és rokonai azon-ban meggátolták, hogy más üljön be a köz-ségházába. Amikor karhatalom érkezett a fa-luba, mintegy 140 kapával, kaszával felfegy-verzett ember rontott rájuk. A zendülés so-rán a marosvásárhelyi csendőrpáncsnok is autón menekült el a községből. A törvény-szék szerdai tárgyalásán, konkrét bizonyíté-kek hiányában, valamennyi vádlottat fel-mentette a vád alól.

Korszerű hírecskék

Temesvár, június 16.

X. Y. magyar fiatalember (a nevét, ké-ri, ne írjuk ki) a Béga-parton beköltö-zött egy odvas fűzfába.

A modern Diogenesnek a magyar párt-ügynöki állást szerzett, amelyet a fiatal-ember készséggel be is tölt-e, ha ugyan feltűnő folyamatossági hiányosságban szenvedő ruházata megengedné neki azt a lukszust, hogy előjöjjön a fűzfából.

★

Schink Károly resicai munkás (két éve munkanélküli) kis motyóját és feleségét felpakolta egy számárra és világkörűl körutra indult.

A vándorok két heti ut után szerdán érkeztek meg Temesvárra. A munkanél-küli és a számár jó egészségnek örven-denek.

Ami bizonyítja, hogy nem is olyan rossz a szociálpolitika.

Hogyan fosztották ki egyszerre Európát és Amerikát?

A Morgan-vizsgálat fantasztikus megállapításai a nagy kölcsönműveletekről, a kizsákmányolt adósokról s a beugratott hitelezőkről

Miért lett öngyilkos Ivar Kreuger?

Newyork, június 16.

A Morgan-ügy ismét időszerűvé teszi a háború után kötött amerikai kölcsönműveletek ügyét. Mint emlékeztet, ezekben a nagyszámú kölcsönműveletekben legelsősorban a világháború alatt gazdaságilag teljesen kimerült közép- és kelet-európai államok szerepeltek, mint adós felek, a hitelezők szerepét pedig a nagy amerikai pénzintézetek és iparmágnások töltötték be. A német birodalom — azaz helyesebben a birodalom, a különböző államok, városok és üzemek, összesen 135 különböző kölcsönt voltak kénytelenek felvenni, 1,450.525.000 dollár összeg erejéig. Ebből a horribilis összegből az Egyesült Államok összesen 1,239.031.500 dollárt folyósítottak. Az érdekesség kedvéért vizsgáljuk kissé, miképpen létesültek ezek a kölcsönök?

Az amerikai szenátus pénzügyi bizottsága az újvilág vezető pénzügyi szakembereinek nyilatkozatai alapján meglehetősen tiszta képet tárt a közvélemény elé az e fajta kölcsönök folyósításának ügymenetéről. Megállapították, hogy rendszerint magánfelek kezdeményezésére létesültek a kölcsönműveletek, még pedig olyan felek szorgalmazására, akik büszkék jövedelmét remélték az ilyen természetű műveletekből és akik számára az amerikai

pénzügyi intézetek részéről nagyszámú jutalékot helyeztek kilátásba a kölcsönök iránt érdeklődő ügyfelek szerzése esetén.

Az ilyen közbenjárókat „promoter”-eknek nevezték Amerikában és feladatuk az volt, hogy lehetőleg minden rendelkezésre álló eszközzel hangulatot keltsenek a kölcsön folyósítása érdekében. A legtöbb esetben azonban maga az amerikai pénzintézet vette át a promoter szerepét és egyszerűen bizalmi embereket, ügynököket küldött Európába, ahol aztán rendszerint kedvezőbb feltételek és kecsesített körülmények között hamarosan sikerült is ügyfelekre találniok.

A Morgan-per tárgyalásának során Johnson szenátor érdekes kérdéseket intézett azokhoz, akik ilyen természetű megbízatásokat vállaltak és akiknek működéséhez a kölcsönök nagyszámú folyósítása fűződött.

— Ezek szerint tehát önök a szoros értelmében a közvetítők szerepét töltötték be az amerikai pénzintézet és az európai ügyfél között? — fordult Johnson szenátor a tanúk egyikehez, Henry C. Breck pénzügyi emberhez. — Ezért a tevékenységért jutalékot is kaptak?

— Magától értetődik! Hiszen ez természetes is! — hangzott a válasz.

A Lissmann bankárral folytatott kihallga-

tás alkalmával a tárgyalást vezető Johnson szenátor azt a kérdést intézte a tanúhoz, vajjon az volt-e a cél, hogy mindenáron kölcsönöket helyezzenek el Európában?

— Legelsősorban az volt a cél, hogy az európai közönség kölcsönigényeit kielégítsük! — válaszolta Lissmann.

— És ez volt az egyetlen céljuk? — kérdezte tovább a szenátor.

— Nos, a pénzemberek általában nem szorgalmaznak tudatosan kedvezőtlen, vagy kártékony kölcsönöket — hangzott a lakonikus válasz.

— Szóval ez volt tehát a főcél? — firtatta tovább a szenátor.

— A főcél mindenesetre a tisztességes kezek között jól jövedelmező üzlet volt! — jelentette ki Lissmann.

— Így tehát önök hangulatot keltek a kölcsönök folyósítása érdekében? Valamennyi pénzintézet egyformán követte ezt a rendszert?

— Csaknem valamennyi! Hiszen mindannyiunk érdeke volt bekapcsolódni a nagyszámú üzletbe, sőt sokan egyenesen versenyeztek egymással és ügynökeikkel elárasztották az egész világot.

Dühös versenyek német kölcsönök kihelyezésére

A nagy feltűnést keltő kihallgatások során kihallgatták Frederick Strauss igazgatót, az egyik legnagyobb newyorki magánpénzügyi tulajdonosát is. A Strauss kihallgatása alkalmával feltehetőleg kérdéseket Johnson szenátor lehetőleg még nyitabban és még kecsesebb félreérthetőbb módon fogalmazta meg. Határozottan tette fel a kérdést, vajjon Strauss megfigyelései szerint az utolsó néhány esztendőben mindazok a pénzintézetek és magánfelek, akiknek a kölcsönök folyósítása körül szerep jutott, csakis minden tevékenységükkel fáradoztak-e a kölcsönök elhelyezésén.

Altalános meglepetésre Strauss igazgató igenlően válaszolt erre a kérdésre.

A kihallgatás további során az is kiderült, hogy különösen a német kölcsönök elhelyezése terén dühöngött valóságos szenvedélyes konkurrencia az amerikai pénzpiac hatalmasságai között. A pénzügyi különböző félreértelmezések és hivatalos tényezői mindent megtekintve, hogy a különböző államok kormányait és hivatalos tényezőit, sőt az ipari vállalatok, magánkézbe és egyéb érdeklőségek vezetőit mábrják dollárkölcsönök átvételére.

Mindezek után önként vetődik fel a kérdés, ugyan mi lehetett annak az oka, hogy az amerikai pénzemberek minden áron német állami, ipari, kereskedelmi és más vállalkozásokra akarták a szó szoros értelmében kényszeríteni a dollárkölcsönöket? Erre a fantasztikus kérdésre maga az egész amerikai kölcsönügy adja meg a választ.

A pénzintézetek ugyanis, amelyek a kölcsönt folyósították, lehetőleg mindenben szabad kezet biztosítottak maguknak. A kölcsön megkötése és az összeg folyósítása között bizonyos időpontot szabtak meg, amelynek során a hitelezőnek jogában állt az üzlettől visszahátrálni. Ezalatt a rendszerint aránylag rövid idő alatt a kölcsönt folyósító bank gyors elhatározással szindikátust alakított, amelynek tagjai között a folyósítási jutalék arányával megosztotta a kölcsönt. A szindikátus valamennyi tagja időközben szintén külön megállapodást kötött kisebb pénzemberekkel, akiknek az volt a feladatuk, hogy a kölcsönt elhelyezzék.

ÉPÜLETES ÜZLETEK

Ilyen módon épületes üzletek jöttek létre! A National City Company például 1928-ban 5 millió dollár összegű kölcsönt kötvényeként vásárolt az A. E. G.-től, még pedig 91,5 százalékos árfolyamon. A kötvényeket nem kevesebb, mint 594 ügyfelének hamarosan tovább is adta, még pedig 95-ös árfolyamon. Az árfolyamkülönbség mindössze 3,7 pont volt, de a National City Company alig néhány hónap alatt máris a 193.750 dollár csúszó összegű nyereséget könyvelhetett el. Cselekvés bérérdemmel járt az 1927-ben lebonyolított szász állami záloglevélkölcsönügy, amely ugyancsak a National City Company számára alig 40.000 dolláros nyereséggel járt. A konzorciumok általában 6—12 tag csoportokból állottak, a pénzintézeti csoport tagjainak száma már meghaladta a 100 főt, az eladók, illetve a további csoport-

tok tagjainak száma már ezernél is többre emelkedett. Hannover városának aránylag csekély, mindössze 350.000 dolláros kölcsönének kötvényeit nem kevesebb, mint 60 különböző helyen forgalmazták. Hasonlóképpen jellemző az ugynevezett Dawes-kölcsön is, amelynek lebonyolításában a J. P. Morgan és Társa bankház megbízottja, Dwight D. Morrow vállalta a főszerepet. Morrow megállapította, hogy a külföldi kötvényeket, amelyek átlagosan 3000 dollárt meghaladtak, nagyszámú vásárlókat a kevésbé tehető, sőt teljesen vagyontalan egyének is.

Mindez fényesen bizonyítja, hogy a kölcsönügyletek lebonyolításában a bankárok és pénzemberek csak a közvetítő szerepet töltötték be. Beérték azzal, hogy zsebevágják a hasznát, magát a kölcsönösszeget azonban teljes egészében a szó szoros értelmében rákényszeríték a lakosság széles rétegeire. Ezt a tényt bizonyítja az is, hogy más kölcsönügyletekről szóló prospektusokban igen sokszor túlzottan kecsesített adatokkal igyekeztek a nagyközönség érdeklődését a kölcsön iránt felkelteni.

Arra a különös és legkevésbé sem kedvező szerepre nézve, melyeket a pénzintézetek vállaltak a fatális kölcsönügyletekben, Charles Mitchell, a National City Company egyik igazgatója, aki egyébként szintén sze-

A Young-kölcsön kulisszatitkai

Semmi sem jellemzi jobban azt, mily körmonfont módon szivattyúzták bele a nagyközönségbe az európai államoknak nyújtott kölcsönök kötvényeit. Ugy csinálták ezt, hogy az amerikai bankok trezorjaiban lehetőleg egyetlen cent ára kötvény se maradjon, mint az az érdekes epizód, amelyet adatokkal igazolva Kuczinsky mond el a Wallstreet és a német kölcsönök című könyvében.

Ezek szerint a Morgan-ház 1930. június 12-én bocsátotta ki az ugynevezett Young-kölcsönt. A közönség érdeklődése a minimumra csökkent. A Newyork Times gőzerővel dolgozott, hogy a nagyközönség érdeklődését a kölcsönjegyzésre felhívja. Egyre-másra jelentek meg a tudósítások, hogy a kötvényeket közvetlen kibocsátásuk után 91,5—91 és egyenesen árfolyamon jegyezték, az eredeti 90-es árfolyam helyett. Részletes távirati jelentéseket közöltek a földkerekség legkülönbözőbb pontjairól, bizonyítékul a rendkívüli érdeklődésnek, amellyel a Morgan-ház a külföldi pénzintézetek a szó szoros értelmében megrohanták nagyszámú kötvénykölcsönplakettek átvételére érdekében. A legfantasztikusabb táviratok egyike az a stockholmi kábel, amely szerint a Kreuger és Toll Trust a kölcsön svéd kötvényeinek nagy részét 70 millió dollár erejéig máris átvette.

Ma már ismeretes, hogy a Morgan-házzal való kapcsolatait szétléték Ivar Kreuger, a hírhedt gyufakirály bukását.

Az elkeseredett sajtókampány ellenére a Young-kölcsön nem bizonyult jó üzletnek! A Morgan-ház egyik tagja, Lamont igazgató, még attól a kétségbeesett eszköztől sem riadt vissza, hogy amikor Sir Josiah Stamp, a köz-

reper a Morgan-ügyben, adott érdekes felvilágosításokat. A tanúkihallgatások során ugyanis meg akarták állapítani, vajjon csakugyan igaz-e, hogy a kölcsönt kibocsátó bankok az összes átvett kötvényeket kevés kivétellel továbbították a nagyközönségnek és a maguk számára semmit, vagy csak jelentéktelenül csekély mennyiséget tartottak meg. Connally szenátor azt a kérdést intézte a tanúhoz, van-e tudomása róla, hogy a National City Bank letétjei meghaladják az 1 milliárd 800.000 dollárt, mialatt német kölcsönkötvényeinek összege legfeljebb egymillió dollárra becsülhető? Mitchell ezt a tényt nem is tagadta.

— Így tehát önök voltak a gazdák, akik maguk vizet ittak és a bort egyszerűen kimerítették a közönségnek? — kérdezte Connally szenátor.

— Amennyire a bort a kölcsönkötvényekre értik, úgy erre a kérdésre igenlően kell felelnem — válaszolta Mitchell. — Ez természetesen is, hiszen mi alapján véve kereskedők vagyunk és számunkra a kölcsönkötvények árucikket jelentenek.

— Az önök felfogása szerint tehát a külföldi államok kölcsönkötvényei is árucikket jelentenek és nem egyebet? — kérdezte tovább a tárgyalást vezető Connally szenátor.

— Ugy van — helyeselt Mitchell.

tiszteletben álló angol nemzetgazdász amerikai látogatása alkalmával az európai híru gazdasági szaktekintély, az amerikai államtudományi akadémián tett látogatást, ott nyílt ülésen emeljen szót a Young-kölcsön „áldásos céljai” mellett.

Hiába volt minden. Az ügylet sehogysem indult virágzásnak.

Erre azután gyors elhatározással az árfolyamok mesterséges emelésére határozták el magukat. Whitney, a tőzsde elnöke, azt a megbízást kapta a Morgan-háztól, hogy 90-es árfolyamon vásárolja össze az összes kötvényeket. 1930. július 2-ig a vásárlások összege meghaladta a 9,200.000 dollárt. A Morgan-szindikátus ezután továbbadta a kötvényeket, sőt a visszavásárolt tételeket is ugyancsak 90-es árfolyamon s a mitsem sejtő vásárlóknak természetesen fogalmuk sem volt arról, hogy a mesterségesen tartott tőzsdei kurzus ugyszólván pillanatokkal később összeomlik. Ugy is történt. Amikor a végzetes július 2-án Whitney a tőzsdei zárlat után azt a megbízást kapta Morganéktól, hogy szüntesse be a vásárlásokat, a kötvények árfolyama zuhanásszerűen esett. Július 3-án az árfolyam 88 pont alá csökkent.

A washingtoni szenátus vizsgálata most természetesen erre a körülményre is kiterjed és Whitney tőzsdeelnök kihallgatása alkalmával bevallotta, hogy a kényszervásárlásokra az utasított csakugyan Morganéktól kapta annak idején.

A tárgyalást vezető Brookhart szenátor erre nyíltan megkérdezte Whitneyt, hogy a kötvényeket annak a szindikátusnak vásárolta-e, amely azokat továbbadta a nagyközönségnek?

A tőzsde volt elnöke kényszerhelyzetében meg sem próbálta tagadni ezt a körülményt, mire Brookhart szenátor így fakadt ki.

— De hiszen ez közönséges csalás! Hiszen önök is tisztában lehettek azzal, hogy a mesterségesen tartott árfolyamokkal nemcsak meglevesztik, de súlyosan meg is károsítják a közönséget!

Mindezek után a legfontosabb kérdés: ki mennyit keresett ezeken a műveleteken?

Annyi bizonyos, hogy árfolyamkülönbségeket, amelyek 2,5 és 15 pont között váltakoztak, jelentették a legnagyobb kereseti lehetőségét az érdekeltek számára. A Kuczinsky könyvében megemlített 101 hosszulejáratu kölcsön ügyében a tiszta nyereség az 1 milliárd 277,025.000 dollár névértékű kölcsön folyósítása esetén pontosan 59,701.943 dollár volt.

Mindenesetre elég jelentékeny összeg, különösen, ha tekintetbe vesszük, hogy 1924. és 1926-ban az árfolyamok átlagos különbsége 6 és 16 pont között mozgott. Magától értetődik, hogy a kamatszámolások alkalmával szintén lényeges nyereség mutatkozott a pénzintézetek számára.

Heinrich Kleezer

Biharmegyében is erősen emelkedett a buza ára

Nagyvárad, június 16.

Ugy Nagyváradon, mint egész Biharmegyében — a kedvezőtlen időjárás következtében — szemétnő gabona- és liszthiány mutatkozik. A buza ára 8 nap alatt vagononként 10 ezer lejjel emelkedett. Métermázsájának ára ezidőszáig 720 lej, jóllehet ezen az ár-n sem lehet most búzát szerezni.

Értesüléseink szerint örönlivaló hiányában több biharmegyei malom egészen be-szüntette a munkát.

A marosvásárhelyi magyar béke utolsó aktsusa

Marosvásárhely, június 16

A marosvásárhelyi Magyar Párt szerdán este intézőbizottsági ülést tartott, amelyen a városi demokrata blokk köztört békét végleg ratifikálták. Sebes Jenő dr. elnök kijelentette, hogy a városi demokrata blokk folytatott tárgyalások keretében végződtek. Eszerint — a demokrata blokk feltételei alapján — a blokk vezetőiből a Magyar Párt 25 intézőbizottsági és 15 elnöki-tanácsagot vett fel. Ezt az ajánlatot az intézőbizottság egyhangúlag elfogadta.

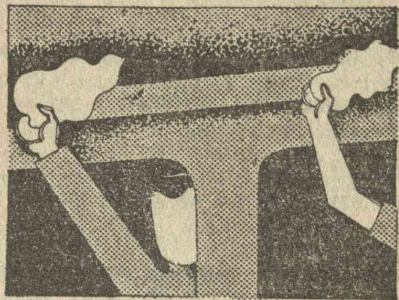
Ezzel a marosvásárhelyi magyar béke utolsó aktsusa is lezáródott. A városi demokrata blokk értesüléseink szerint a napokban gyűlést tart, amelyen kijelentik a feloszlást s a Magyar Pártba való automatikus beolvadásukat.

Iskolák Egyesületek

— A karmesteri tanfolyam elhalasztása. A Romániai Magyar Dalosszövetség négyhetes karnagy- és kántor továbbképző tanfolyamát nem június 18-án, hanem 26-án kezdi. Jelentkezéseket még elfogad a dalosszövetség. Tantárgyak: zenelmélet, összhangzatlan, hangszerelés, tan, formatan, zenetörténet, esztétika, énekgyakorlat, egyházi ének és orgona. Részvételi díj személyenként 200 lej. A szállás és ellátás költsége minden hallgató önmaga fedezi. Szállás kapható a ref. kollégium internátusában. A szállás díjtalan, csupán a víz- és villanyért és takarításért kell kb. 120 lej fizetni a tanfolyam egész tartamára. A napi háromszori étkezés 25 lejbe kerül. A jelentkezők szíveskedjenek nyilatkozni azíránt is, hogy óhajtják-e igénybe venni a közös szállás- és étkezést? A közös szállásra jelentkezők szalmazsákot és ágyneműt hoznak magukkal. Cluj—Kolozsvár, 1933 június 10. Dalosszövetség elnöksége.

— I. osztályos felvételi vizsga a Székely Mikó-kollégiumban. A sepsiszentgyörgyi református Székely Mikó-kollégium igazgatósága értesíti az érdekelteket, hogy az 1935—34. tanévben a kollégium fiú főgimnáziumának és leánygimnáziumának I. osztályába való beiratkozás csak felvételi vizsga alapján történhetik, melynek tárgyai román nyelv, magyar nyelv és számítás (IV. elemi osztályos anyag). Ez a vizsga júniusban és szeptemberben tehető le. A júniusi vizsga 20-án lesz és díja 50 lej. Bővebb felvilágosítást az igazgatóság ad.

A B.L. nyaraltatási akciója

Fizető vendégnek elcsúszott magaslatti helyre uri családhoz. Ajánlatokat kér a következő címre. Ilsvay Bella, nyug. polg. isk. tanárnő, Carei, Str. Regina Maria 14.

Zemba Albert, ny. községi jegyző, Sft.-Gheorghe. Sepsiszentgyörgy. Fürdés az Oltban, kirándulás: Előpatak, Sugás, Málnás, Szent Anna-tó, Iusnád. Erdők, hegyek. Egy, esetleg két vendéget fogadna július 15-től szept. 1-ig. Gyermekeket csak szülővel. Ár naponként négyszeri étkezéssel 100 lej.

Lőr Lajos tisztviselő, Oraşul-Nou, jud. Satu-Mare. Fürdés szabadban, gyönyörű kiránduló helyek. 1-3 vendéget fogadna, akár azonnal. Ár ötszöri étkezéssel 60-70 lej. A közelben van Bikszád-fürdő, Máriavölgy, Büdössár, Luna-forrás. Autóbusz-közlekedés, gyönyörű kiránduló helyek, strand, tenispálya, ásványvíz.

Özv. Vajda Gyuláné pénzügyi Gyilkostó, Lacul-Ghilcos, U. p. és v. Gheorgheni. Gyergyószentmiklós Strandfürdő, hideg-meleg kádfürdő. Gyilkostó-tartják egész Románia legszebb pontjának. 10 szobában fogad vendégeket egész éven át. Gyermekeket csak szülővel. Ár: négyszeri étkezéssel felnőttnek 150-160, gyermeknek 80-100 lej. A penzió most épült, modernül felszerelt villa, gyönyörű kilátással a híres tóra, napos fekvés, egészséges szobák, elsőrangú konyha, fürdőszoba.

Hám Samu, kereskedő, Satulung, Hosszúfalu. Jud. Brassó. Fürdés a derestyai strandon, a híres Brassó-környéki kiránduló helyek. Egy szobában 2-3 vendéget fogadna júliustól szeptember 15-ig, esetleg 2-3 leánykát 14 évig. Olcsó ár, megegyezés szerint.

A B. L. vendéglátó szelvénye

Kíváncsi és beküldeni!

Név _____

Foglalkozás _____

Lakóhely (a helység nevét románul és magyarul) _____

Utolsó posta _____

Vasútállomás _____

Fürdőni lehet-e és hol? _____

Kirándulni lehet-e és hová? _____

Erdős hegység van-e a közelben? _____

Hány szobát akar kiadni? _____

Hány vendéget óhajt? _____

Milyen hónapokban, mettől-meddig fogad vendégeket? _____

Szülők nélkül vállalja-e gyermekek nyaraltatását? _____
Ha igen, hány gyermeket és milyen korúakat? _____

Mit kér egy személy után naponta? _____

Mit kér egy gyermek után naponta? _____

Hányszori étkezést ad naponta? _____

MEGJEGYZÉS: _____

Felelősszerkesztő: Kocsis Béla

AMERIKA

ÉDESANYÁK NAPJA

Amerika legszebb ünnepe minden év májusának második vasárnapján az Anyák Napja. Minden amerikai élő virágot tűz ki e napon, pirosat vagy fehér. Akik oly boldogan szerencsések, hogy édes anyjuk él, piros virágot viselnek, akiknek édesanyja már elhunyt, fehér virággal adózik emlékének. Van valami emberi, gyöngéd, közös érzés a virágjelvényt viselők között: egy tekintet a virágra és egy mosoly vagy elgondolkozó pillantás — „a te anyád él, — a tied már meghalt”.

Rideg, tüzetes Amerika érzi szívét fordítja ki, oly más e napon. Az elnök ünnepre szóló hívó írása, a csillagos-csíkós amerikai lobogó a középületeken hirdeti, hogy az Anyák Napja hivatalos ünnep. Emlékezés az elhunytaknak, levél, virág, ajándék jár ki az élő édesanyáknak. Fiaik és leányaik úgy viszik karöltve, meghatottan mosolygó édesanyjukat ünnepi sétára, vendéglőkbe, színházba, akár a kisdíjakot, ha kiveszi ez intézetből egy jó délutánra a papa, mama, nagynéni vagy nagybácsi.

ÖSZINTÉN

Autóktól sűrűn látogatják amerikai országút mentén kis szendvics-vendéglő.

Szerkesztői üzenetek

G. M. Nagypárad. Engedje meg, hogy leveléből közöljük a következő sorokat: „A mai ember színházban és könyvben egyképpen unja a részletes és finom lélekelemzéseket, a hosszadalmas elmélkedéseket, a szavakkal való könnyed játékot, helyett gyors ütemben mozgó cselekvényt, kalandokat, történeteket, meszerűséget kíván. Ez valósággal visszatérés a középkorhoz, — mondja ön csak úgy odavetve, hogy felháborodásának egy rövid szólammal kifejezést adjon”. Ön talán nem is tudja, hogy a színház történeti értelmében is mennyire igazat mondott, amikor a mai embernek ezt a jellemvonását középkorinak minősítette. Az egyik legnagyobb magyar irodalomtudós: Riedl Frigyes, bővebben kifejti azt, amit ön a levelében mondott. Riedl szerint a középkori író az elbeszélésnél a tettek érdeklik, tehát az, amit cselekszenek a hősei, minő akadályokkal találkoznak és minő következményekkel járnak ezek rájuk: szóval őt cselekvésüknek térbe ható eleme érdekli. Azt a belső lelki folyamatot, amely a tettet szüli, mely lelkünk különböző rugóit működte, hogy benyomásokból érzelmek, érzelmekből vágyak, vágyakból indulatok lesznek, amelyek aztán a tettben, a cselekményben mintegy kiömlenek: mindezt a középkori költő nem tünteti fel. A lelki jelenségek finom szövedéke és bonyolult jelenségeinek megfigyelése iránt a középkornak nem volt semmi fogékonysága. Hisz az olyan embernek, kiből uralkodik a képzelet, mely a csodás felé viszi, meg a temperamentum, amely erőszkos tettekre ösztönzi, az olyan embernek vajmi kevés érdeke lesz lélektani részletek iránt. Vegyük elő ezután az újkori író. Ez elsősorban a lelki élet leírója. Ha cselekvést beszél el, megleszi az indítókotok küzdelmét az emberi szíven, megleszi mindazt, ami történik bennem, mielőtt cselekszem. A középkort az érdekelte: mi történik; az újkori költőt az: miért és hogyan történik valami.

T. I. Szatmár. Ne vegye tisztességtelennek, de kissé mosolyognunk kellett az Ön kérdésén. Ismerik-e egymást a szerelmesek? Engedje meg, hogy erre a kérdésre kérdéssel feleljünk. Ismerik-e egymást egyáltalában az emberek? Ó, ha ismernek egymást, de másképp történne minden a világon! Nagy dolog ám valakit ismerni és általában jó emberismerőnek lenni, ez csak nagyon ritka, nagyon nagy és nagyon kivételes lények, csaknem emberfeletti emberek számára adatott meg. A legnagyobb gondolkodók, a legnagyobb költők, a legnagyobb államférfiak is sokszor tévednek, sőt néha ők tévednek leginkább embertársaik megítélésében. Az átlagos halandó sem önmagát, sem

Mellette nagy tábla:

Autóvezetők!
Ne kérdezzetek tőlünk
semmiféle információt,
ha tudnánk valamit,
nem lennénk itt.

De a legmulatságosabb az, hogy ilyen és hasonló táblák gyárilag készülnek.

STRAND

Színes gumi-fürdőruhák és ujformájú strandnapernyők jelentek meg az ideai környári tengerparton.

A nagy, nyeletlen, félgömbalakú, színes fürdőnapernyők hasonlóak a magyar paraszti szekér ekhójához és úgy csukódnak, akár a konfliskocsifedél.

Két ily félgömb-napernyő összezsácoltán zárt öltöző-fülkét alkot.

KERTIBUTOR

Kertben a mozgékony amerikai — ez a modern napimádó — elunja a kertibutort egy helyben és hogy könnyebben cipelhesse kerti butorait ide-oda kedve és szeszélye meg a nap állása szerint, talicska-kereket szerelt a könnyű gyékény-nyugagyak, karosszékek, asztalkák elejére és hozzá talicskanyélforma két fogantyút újdivatu kerti butora tulsó oldalára.

Napfürdőket, árnyékfoltokat, olvasásra szempihentető félárnyékokat manővroz így ki kertjében, pihenő semmittevése

idején, ide-oda talicskázva kerti butorát. S ez a multság nagyon megegyezik természetével, mert az amerikai véreben van — mindig jobbat keresni sajátmagának.

KEDVENCEK

Kaliforniában a Beverly Hills-beli Hawthorne elemi iskolában az évi „Kedvencek Kiállítása” az iskolagyermek legkedvesebb tavaszi mulatsága. Minden gyermek elhozza és kiállítja kedvencét és egy zsűr díjakat oszt.

Felvirágozott babakocsikban jelentek meg az idei kedvencek: Bábuk, kutyák, élőlány — s az egyik kis leányka felvontatta babakocsijában sivalkodó kis öccskéjét. Voltak gyalogosok is, — két szalaggal kantározott kis kacsa, sün, tengeri malac, fehér egerek; azután cserében virág, bélyegalbum, galambok, botanikus gyűjtemény, színesgolyó-balom és tarka lepkek üveg alatt. Egy kis fiú elhozta a bábszínházat, egy másik a biciklijét, Volt „feltaláló” is köztük, aki repülőgép-modelt mutatott be sárkány formájában és egy jövőndő geológus is akadt mint színes homokgyűjtő. Egy kis tömzsi fekete fiú kis perselyébe hozott tömve centekkel.

— Ez a kedvencem — jelentette ki — és bizalmatlanul helyezte a bírák asztalára, mialatt erősen szemmel tartotta perselyét.

Nem kapott díjat

J. J.

embertársát nem ismeri, habár minél inkább beletartozik az átlagba, vagy minél mélyebben áll az átlag alatt, annál erősebben hiszi, hogy magát és embertársait illetőleg csálhatatlan. És a szerelmek? Hát azok pedig már csak annál fogva sem ismerhetik egymást, merthogy szerelmeseik. Nem hiába mondják ezer és ezer esztendő óta mindenhol a föld ke-

rekségén, hogy a szerelem vak. És éppen ez a legszebb benne. Asszonyom, ameddig Ön szerelmes, addig rendületlenül meggyőződés, hogy ismeri azt, akit szeret. Egyszerűen azért, mert hisz neki, mert olyannak látja, amilyennek szeretné látni, egyszerűen azért, mert — szereti. Szívükből kívánjuk Önnek, hogy minél tovább tartson ez az irigylendő hangulat.

APRÓHIRDETÉSEK

Egy szó 4 lej. vastag betűkből 8 lej. Legkisebb hirdetés 10 szó. Állástkeresőknek, vagy ugyanazon szövegű hirdetés négyszeri feladásánál 25% engedmény. A hirdetési díjak előre fizetendők. Támpéldányt nem adunk.

Vétel-eladás

ELADÓ üzemen levő 90 lóerős Wolff-féltábil gép. Jul. Teutsch, Braşov, Regele Carol 57. 11627

Eladó használt: Háromlábú Hoffer herefejtők, új típusú Máv. nyolcszázas cséplők, Fordson traktorok. Rosenbaum Pál, Szászrégen. 11748

Eladó nőstény kutyakölyök. Fizetésért két szénheránthegy kutyának helyet keresek, helyben. Str. Regele Carol 9. Vajna Olga. 11782

Eladok 12 HP. Máv. motort 42 collos cséplővel, herefejtőt, kétjáratú malmot. Mind jókarban. Cernatul de Sus Hollanda. 11784

Állást nyer

Keresek nagyobb étterem részére garanciaképes, ügyes könyvvezetőt és felügyelőt, lehet középkorú nő is. 2000 lej fizetés, teljes ellátás. M. Weber, Hotelier, Făgăraş. 11781

Állást keres

Cukrász, elsőrangú munkás, azonnali belépésre állást keres. Cim: A. B. Ciunjel, Str. Principatele Unite 44., Bucureşti. 11766

Fiatallondó és manikűröző leány állást keres. Zajzon Erzsébet, Dărmă 156. 11760

Vegyes

Román állampolgárságú, birodalmi német, tapasztalt tanítónő, perfekt, külföldön szerzett angol, francia nyelvtudással, muzikális, július 15-étől vakációra, vagy állandóan, alkalmazást keres jó házában, nagyobb leányhoz. Elsőrendű referenciák. Cim: 11783. szám alatt a kiadóban.

ADY összes versei, összes propaganda kiadásban, 52 oldal, 1044 vers, egész vászonkötésben, ára csak 300 lej. Kapható a Brassói Lapok könyvosztályában, Brassó, Kapu-utca 56-58., (az udvarban).

Az 1933. évi könyvnap szenzációja!

Alábbiakban felsoroljuk azon könyveket, melyek a könyvnap alkalmából propaganda, szenzációs olcsó árban kaphatók:

Ady összes költeményei, egész vászonkötésben	300
Babits Mihály összes költeményei, egész vászonkötésben	120
„ Gólya kalifa regény, egész vászonkötésben	57
Petőfi Sándor összes költeményei, illusztrálva, egész vászonkötésben	120
Kuncz Aladár, A Fekete kolostor, egész vászonkötésben	90
Földi Mihály, Névtelen katona, egész vászonkötésben	90
Zilahy Lajos, Halálos tavasz, egész vászonkötésben	57

Mikszáth Kálmán, A Noszty fiú esete Tóth Marival, kötet
Kemény Zsigmond, Zord idő, füzve
Vándor Iván, Andrea arcát a nap felé fordítja

Katona, Bánk bán
Vörösmarty, Csongor és Tünde
Madách, Az ember tragédiája, 280 oldal egyben füzve ára 42 lej.

Tamási Aron, Abel a rengetegben, egész vászonkötésben
Kosztolányi Dezső, Esti Kornél új regénye, egész vászonkötésben

Brassói Lapok Könyvosztálya

BRASSO, KAPU-UTCA 56-58 (udvarban)

Kiadó, lap- és nyomdatulajdonos: Lap- és Könyvkiadó Rt. Braşov—Brassó.

A kolozsvári magyar színház brassói vendéjátéka elé

Brassó városában, ahol a kisebbségi élet körülbelül évtizedes megnyilatkozása előtt az első évek során mindig és következetesen megengedték az érdeklődés sorompóit, ismét itt és kaput nyitott a magyar színház.

Ezzel is Janovics Jenő dr. kolozsvári színházát hozta el az erdélyi magyar színház kultúra egyre-hanyatló zászlóját.

Annyi keserű csalódás után, közönség és színház közötti kölcsönös csalódásai után, Janovics Jenő dr. a maga jól megszervezett társulatával a múlt évi kedvező tapasztalatok hatása alatt ismét kísérletet tesz arra, hogy Brassó város magyarságának és mindazon rétegeinek, amelyek előtt a magyar színház is értékes kulturmegnyilatkozást jelent, színházat adjon a közönség felé, a színház reményekben zsufoltnak hitt nézőtér felé, a kulisszák háta mögött mentse meg azt a halálra ítélt gazdasági együttest, amelynek ma még, nem tudjuk meddig, erdélyi magyar színészei a neve.

Hősies vállalkozás ez azokban a napokban, amikor a gazdasági világirodalom és a saját egyéni drámája ugyszólan minden kisebbségi egzisztencia kezében bizonytalanná tette a mindennapi kenyérrevalót is. Hősies vállalkozás ez, amikor a létfenntartás legelmeibb feladatait a temetők földjének szu. vona. építette le mindenki s ebben a nagy és egyszerű lépcsőben a kultúra, a könyv, a színház és a szép szükségleteink filit. haltak legelőször és szinte a feltámadás reménye nélkül, dicstelen hősi halált.

Bár megkopott a szó, mégis csak meg kell maradnunk amellett, hogy Erdélyben és különösen Brassóban, a magyar színház minden üzleti és gazdasági színezete mellett is, még mindig magasértékű kultúrát jelent. kultúrát, a szónak abban a szűkebb értelmében, hogy ameddig magyar színész megjelenhetik a rivaldák lámpafényében, a magyar szó szabadon és gátlások nélkül szólhat a tömegekhez. Szólhat a vidám muzsá. nyelved és sima nyelven, szólhat a tragédiák. meles, vagy a drámák fojtott izgalmu hang. nán, szólhat prózában, dalban, táncban, mu. kájában.

Es ezt egy pillanatig se felejtjük el, nem csak itt Brassó ősrégi falai között, hanem egyetlen egy erdélyi város viszonylatában. Nemcsak a gazdasági feltételek mosto. asága miatt, nemcsak önhibákon kívül el. menvedett leszegényedésünk szempontjából, de örök emberi kultúrzempontok miatt is. alóban nagy, szép és hősi vállalkozás az, a mellyel erdélyi színész, erdélyi színházgató. ekinudul a vidéki turnénak, a vidéki tur. kasszarapportjai bizonytalanságának.

Egy pillanatig sem arról van itt szó, hogy üzleti szempontból hogyan üt be a színház brassói vállalkozása. Nem, a hanguliy nem. en van első sorban. Hanem inkább azon, hogy Brassó város magyarsága, amely más. onalkozásokban mindig büszkén és öntuda. san tett bizonyosságot magyarsága mellett, váncsi-e még arra a magyar szóra, amelyet akárcsak 100 évvel ezelőtt a nemzet nap. másosai — ma is színészek hordozzák vá. rorl-városra. S a különbség csak annyi, hogy a 100 évvel ezelőtti vándorszínészek. ty nagy és öntudatos nemzeti fellendülés. roindói voltak, egy évezredes álmából fris. m. ébredő nemzet kulturájának fullajtárjai. tlg ma az erdélyi magyar színész egy tör. nemlmi sír peremére kényszerített kisebbségi. p kulturájának szinte utolsó helyre szorít. t. siratója és Jeremiása.

Vagy üzlet a színház?

Hát legyen üzlet! Janovics Jenő dr. kolozsvári színházát — ezt nagyon jól tudjuk Brassóban — mindig becsületes és tisztessé. ges üzlet volt. A jó előadások gyönyörűségét megadta azért a néhány fillérért, amelyet a. telpőjegyek fejében elbért.

Ez a tiszta és hozzáférhetetlen, még min. megalkuvás és makula nélküli becsületes. s, amellyel a néhány hétre magunknak ér. t kolozsvári színház munkáját a mult. t mindíg jellemezte, már egymagában is. telt arra, hogy Brassó városának magyar. sa hozza meg azt az áldozatot, hogy es. töl-estére, fillérékért, még élő és eleven ta. nja legyen a nemzet napszámosai hősie. s kulturamunkájának...

A magyar színház megnyitotta kapuit Brassóban.

Hisszük, reméljük s kissé el is várjuk, hogy brassói magyarság nem kerül el sivár rész. teltenséggel a nyitott kapuk szeretetteljes in. tálását!

Finta Zoltán

Brassó utcáin kigyult a villany

Ünnepélyes felszentelés után megindultak az új villanyüzem gépei

Voicu Nițescu miniszter, a svéd és az olasz követ is megjelent az ünnepségen

Brassó, június 16. Csütörtökön, június tizenötödikén déli féltenekét órákor ünnepélyes formá. s. gok között helyezték üzembe az új bras. sói villamosművet.

A villamosműnek a megállapodások szerint már a tavasz elején készen kellett volna lenni, de az új kontingentálási ren. deletek megakadályozták, hogy a szük. séges gépeket és anyagokat a társaság idejekorán kézhez vegye és így az üzem. behelyezés egy-két hónapot késelt.

A svéd társaság a megnyitó ünnepségre meghívókat bocsátott ki és a meghívott vendégek már tizenegy órától kezdve gyülekezni kezdtek az üzem hatalmas udvarán. Maga az üzem egészen modern sik épület, a belső berendezése pedig a technika mai követelményeinek legj. bb eredményeit használta fel. A nagy terem közepén áll a két hatalmas ággrátum, a melyet ma ünnepélyesen egyházi. lag is beszenteltek.

Az egyházi szentelést Blaga gör. kel. főesperes és Debu esperes végezték. Az istentisztelet előtt az udvaron megszól. alt a városi zenekar, amely a himnuszt játszotta el.

A beszentelés után Blaga főesperes ke. resetlen szavakkal köszöntötte az új üze. met és annak munkájára lsten segítségét kérte.

Az egyházi szertartás után az ideiglenes oltár-asztalka elé dr. Voicu polgármester lépett, aki ismertette azokat a közigazga. tási és miniszteri eljárásokat, amelyek mellett a svéd társaság kapta meg Brassó város villanyüzemének koncesszióját. A koncesszió 25 évre szól. A társaság egy év alatt építette fel az üzemet, mert li.

szen a koncessziót csak 1931. febr. 5-én hagyták jóvá és így csak a tavaly ta. vassal foghattak neki a hatalmas üzem felépítéséhez.

Összesen 75 kilométer kábelt és vezeté. ket fektettek le a város területén és a felállított gépek 3000 KW energiát tud. nak termelni, de az üzem kibővíthető úgy, hogy újabb és további 3000 KW villanyáram is termelhető.

Megállapította ezután a polgármester, hogy az új szerződés a városra és annak polgáira nézve előnyös, mert rengeteg kedvezményt kap a közvilágítás és azon felül a lakosságtól befolyt villany. áram-díjból egy lej, illetve az ipari áram nál 50 bani a város kasszáját llelt.

A polgármester után Bukarest kikül. döttei szólnak fel. Előbb Rarin escu mérnök, a bukaresti kereskedelmi minisz. terium energia osztályának vezérigazga. tója beszél és a kereskedelemügyi mi. niszter üdvözlétet hozza, majd Stefan Radu professzor szól, aki az ország energiatermelőinek egyesületében az el. nököt tisztelt látja el.

Az üdvözlő beszédet után emelkedik szólásra Allström Ericsson, a svédorszá. gi Asca művek vezérigazgatója, aki Svédországból a megnyitó ünnepségekre jött Brassóba.

A vezérigazgató német nyelven szól és a többek között kifejezi, hogy az építés során és a szerződéssel kapcsolatban, a mi egy ilyen nagyarányu munkánál ki. kerülhetetlen is, voltak differenciák a villamosmű és a közönség között, de re. méli, hogy ezeket az ellentéteket el lehet smítani.

Ez a kijelentés mindenestre megnyug. tató és azokra reflektálni kell. Valóban voltak differenciák a villamosmű és a leendő fogyasztók között, de ezek a dif. ferenciák nemcsak megvoltak, hanem nagyjából meg is vannak. Helytelen azonban ezeket a differenciákat a villa. mosmű és fogyasztói közötti ellentétnek minősíteni, mert ha valahol hiba történt, ez csakis a szerződésben történt és így a polgárságnak nem a villamosmű ellen, hanem a város ellen kell fordulni.

Erre a harciasabb lépésre azonban, mint hirdik, már nem kerül sor, mert a háztulajdonosok egyesülete, amely előbb a város rendkívüli közgyűlését akarta öss. zűshipatni, majd bojkottal fenyegető. zött, olyan közelítő és áthidaló indítá. nyokat kapott, hogy már komolyan szó. van arról, hogy az ellentétek kiküszöbölé. sére az ellenfelek a zöld asztal mellé ül. nek. Különösen az óra és a bekapcsolási díj kérdése azok, melyek eddig ellentétet szültek és mi a magunk részéről is szí. vesen közvetítünk itt olyképpen, hogy kérjük a fogyasztók panaszait, amelyeket megvizsgálunk és amennyiben azok in. dokoltak, a nyílbanosságra hozzuk.

Meg kell azonban állapítani, hogy a panaszok között abszurdumok is vannak. Azzal is vádolják a villamosművet, hogy az a szerződésnek nem tesz eleget. Erről szó sem lehet. A villamosmű nemcsak jo. gait használja ki, de kötelezettségeit is teljesíti és legfeljebb arról lehet szó, hogy az eredeti szerződés helyenként a villamosműnek túl nagy és tág jogkör. t adott, amit csak a szerződés megkötése előtt kellett volna meggondolni.

Megindulnak a gépek

Ericsson vezérigazgató beszéde után megindulnak a gépek.

A gép nagy indító kerekét dr. Voicu polgármester fogja meg és egy szemre. benés multán zug a masina és égnék a lámpák. A ággrátum közepén a kitóduló levegő piros-sárga-kék szalagokkal játszik.

A megjelent közönség ezután átjárta a hatalmas telep minden helyiségét, meg. szemlélte a termelő gépeket, a fűtő helyi. ségeket, a szédületesen precíz és gondos vízi berendezést és mindazokat a segéd. felszereléseket, amelyek arra kellenek, hogy Brassónak tényleg jó világítása le. gyen.

A gyártelep megtekintése után a svéd társaság a telep udvarán vendégül látta a meghívott előkelő közönséget, amely. nek soraibaiba ott láttuk: Voicu Nițescu igazságügyminisztert, Allströmer bárót, Svédország bukaresti követét, Bens svéd követségi tanácsost, Ugo Solát, Olaszor. szág bukaresti követét, Marini követségi titkárt, D. Agostinot, a Banca Italiano bukaresti intézetének vezérigazgatóját, Ertelt, a bukaresti Electrica részvénytár. saság vezérigazgatóját, Nicolau pro. fesszort, a bukaresti legfelsőbb energia bizottság elnökét, Wilhelm Kaisert, a bu. karesti Asca vezérigazgatóját, Szabó Bé. nit, Brassó országgyűlési képviselőjét, báró Szentkereszty Béla országgyűlési képviselőt.

A brassóiak közül jelen voltak: Schmutzler Richard vezérigazgató, a gyár iparosok szövetségének elnöke, Schreiber Vilmos a Scherg posztógyár igazgatója, Gansert direktor, az eddigi IKZ villanyte. lep vezérigazgatója, ifj. Copony, a Schiel gépgyár vezérigazgatója, és sokan mások az ipar és kereskedelem reprezentánsai közül.

A hatóságok képviseletében megjelen. tek a többek között: Culeanu prefektus, Voicu dr. polgármester, Voicu ezredes rendőrprefektus, Copony Martin alpol. gármester, a városi tanácsosok majdnem teljes számban, akik közül a magyar vá. rosi tanácsosok és pedig: Dáner Lajos, Szegő Árpád, dr. Szele Béla és Zakariás Erzsébet voltak jelen.

Megjelentek ezeken kívül az ünnepé. lyes üzem-megnyitón a szomszédos vá. romgyék prefektusai is és a közeli váro. sok primárjai is.

Délután a bukaresti vendégek egyrésze a villamosmű vendégeként a földvári kastélyhoz rándult ki, míg este nyolc órákor a Korona szállodában hatalmas és

impozáns bankett volt.

Es ami mindennél a legfontosabb, es. te pontban kilenc órákor kigyulltak Bras. só város utcáin a vadonatúj villanylám. pák.

Végre úgy néztünk ki, mint amik va. gyunk: úgy néztünk ki, mint egy nagy erdélyi város.

Miért nem kezdheti meg működését a brassói munkakamara

A városi tanács, a törvényre hivatkozva, megtagadta a szükséges helyiség rendelkezésre bocsátását

Brassó, június 16. Már több mint két hónap telt el azóta, hogy Brassóban éppen úgy, mint az or. szág többi kerületeiben is, megejtették a munkakamarai választásokat. Ezek a választások szabályszerűen, kifogásolha. tatlan rendben zajlottak le és így minden remény megvan arra, hogy a munkaka. mara eredményesen fog működni.

Annál nagyobb és indokoltabb meglepe. tést váltott ki a brassói körzetbe tartozó összes ipari és kereskedelmi gócek mun. kásaiból, illetőleg alkalmazottaitól, hogy a munkakamara működésének megkez. dését hétről-hétre halasztotta és mindmá. ig az alakulásnak abban a kezdeti, sem. miféle tényleges munkát fel nem mutató állapotában van, amiben a választások idején is volt. Ez annál csodálatosabb volt, mivel a kormány és különösen a munkügyi miniszterium, amelynek ha. tás-körébe a munkakamarák tartoznak, az új intézményt nélkülözhetetlenül fontos. nak jelentette ki szociális szempontból és működésük megkezdését annyira sür. gős. nek tartotta, hogy a választások elhalas. tásához semmi körülmények között sem volt hajlandó hozzájárulni, noha annak. idején csomó érv szolt az elhalasztás és sür. gős. sége mellett.

Utána jártunk annak, hogy a Brassói munkakamara miért nem kezdte meg a működését és azt a meglepő felvilágosi. tást kaptuk, hogy a kamarának nincsen helyisége. A kamarai törvény úgy ren. delkezik, hogy az egyes városi tanácsok kötelesek helyiségről és berendezésről gondoskodni. Mielőtt azonban a brassói tanács teljesíthette volna idevonatkozó

kötelességét, új törvény jelent meg, a módosított közigazgatási törvény, amely a városokat mentesíti minden az állam. nak szolgáltatandó hozzájárulás alól.

A brassói városi tanács úgy fogta fel ezt a törvényt, mint amely érvénytelenít minden más, ezzel ellenkező rendelkez. tést. Ez azután maga után vonta azt, hogy

a tanács megtagadta a munkakamara helyiségének felállítását és e helyiség be. rendezését.

A munkakamara erre a munkaügyi mi. niszteriumhoz fordult. A miniszterium azt az álláspontot foglalta el, hogy a kama. ra ügyeivel kapcsolatban csak a kama. rai törvény rendelkezéseit tekintheti ér. vényesnek és mértékadónak. A miniszte. rium álláspontja tehát az, hogy Brassó köteles helyiségről és berendezésről gon. doskodni. A város ezzel szemben azt vi. tatja, hogy ez a teher nem akasztható a nyakába.

S amíg a két ellentétes törvény körül ez a meddő vita folyik, azalatt a kama. rának nincsen hajléka, a munkát nem tudja megkezdeni. Egyedül az ipari szekció talál otthonra az Ipartestület hely. ségében, de a vendégeskedés nem olyan állapot, hogy komoly tevékenység. re teret engedjen. Így tehát ez a szekció is inkább csak formai működést fejt ki. A többi szekciók pedig munkáikat egy. általában meg sem tudják kezdeni.

A kamara most a munkaügyi minisz. terium erőyes fellépésében bízakodik. Ha ez nem következik be, akkor könnyen előállhat az az eset, hogy a brassói mun. kekamara csak papíron lesz meg.

Brassó megyei tisztviselő karrierje Magyarországon

Kalith Andrást, Türkös község volt főjegyzőjét, aki, mint ismeres, az impérium-változás után Magyarországra repatriált, a magyar pénzügyminisztérium most Szekszárdra kinevezte pénzügyigazgató-nak.

Visszaveszi a brassói repülőgépgyár munkásainak nagyrészt

Nagy állami megrendelést kapott az I. A. R.

Brasso, junius 16.

Brassó város dolgozó tömegeit annak idején rendkívül súlyosan érintették azok a tömeges elbocsátások, amelyekhez megrendelések hiányában a brassói repülőgépgyár volt kénytelen folyamodni.

Mint emlékeztet, közel háromnegyed évvel ezelőtt a repülőgépgyár munkásai nagyrészt felmondott, majd a felmondási idő letelte után el is bocsátotta őket. A kenyér nélkül maradt munkások kétségbeesetten küzdöttek utolsó falat kenyérükért, de eredménytelenül, mert a repülőgépgyár képtelen volt foglalkoztatni őket.

A gyár tehát hónapokon keresztül stagnált, míg végre, mint már röviden jeleztük — fordulat állott be ügyében. Az állam ugyanis az ezévi költségvetésből nagyobb összeget irányzott elő repülőgépek beszerzésére. Ezeket a repülőgépeket belföldön fogják gyártani. A minisztérium határozatának megfelelően a brassói repülőgépgyár egyelőre husz repülőgép elkészítésére kapott megbízást.

Ertesüléseink szerint a gyár teljes üzembehelyezésével az I. A. R. közel 450 munkást fog visszavenni az elbocsátottak közül.

Tekintve, hogy a megrendeléssel kapcsolatos formalitások még nem fejeződtek be, a munkások felbőle minden valószínűség szerint csak a jövő hónapban fog megtörténni.

Az Universitatea Brassóban

A vasárnapi nagy mérkőzés

Brasso, junius 16.

Jeleztük már, hogy a Brasovia vasárnap az Universitatea-at látja vendégül.

A mérkőzést óriási érdeklődés előzi meg, mivel a kolozsvári egyetemi csapat hatalmas erőt reprezentál.

A mérkőzés nagy feladat elé állítja a kitűnő brassói magyar csapatot, mert ellenfele nemcsak romániai relációban, hanem nemzetközi vonatkozásban is értéket jelent. Erős, rámenős stílust játszik az U.

A Brasovia csatársorának nehéz napja lesz vasárnap, ha eredményt akar elérni, mert az U.-nak főleg a védelme elsőrendű.

Az ősszel az Universitatea került ki győztesként az összeapásból, legyőzve a Brasoviát 3:2 arányban. Az őszi mérkőzés, mindvégig abszolút nyílt volt, de jó ideig vezetett a Brasovia 2:0 gólaránnyal.

A kolozsváriak a legjobb felállítású csapatukat fogják elküldeni és a Brasovia a mai tréning alapján fogja összeállítani a legénységét, úgy hogy előreláthatólag Brassó futballszereplő közönsége a szezon legizgalmasabb és legnívósabb mérkőzésében fog gyönyörködhetni: A mérkőzés délután fél 5 órakor kezdődik. Előmérkőzést az Olympia-Izvorul csapatai fognak bajnokit játszani. Favoritként ebben a mérkőzésben az Olympia indul és valószínű is a győzelme.

★

Szerdán délután utaztak át Brassón a 17-én megtartandó bucaresti nemzetközi teniszversenyre a résztvevők.

★

Fried Béla, az Ivria SC. volt játékosa, átigazolását kérte és szombaton este Váradra utazik, ahol egy ottani egyesületbe akar tovább futballozni.

A brassói és brassó megyei magyarság ünnepi megmozdulása lesz a brassói Magyar Nap

Kilenc zenekar mellett Krizba, Hétfalu és Brassó közel 150 tagu lovasbandériuma fogja a Magyar Nap ünnepi pompáját emelni

Brasso, junius 16.

Brassó város, a megye, valamint a közeli községek székelő centrumai lázasan készülődnek a vasárnapi Magyar Napra, amely az itélő magyarság legmonumentálisabb kulturális és társadalmi megmozdulásának ígérkezik.

A Magyar Nap tulajdonképpen az egyházak, valamint a társadalmi és kulturegyesületek nyáreleji majálisait fogja egybe. Brassó és a környékbeli magyarság évtizedekre visszanyúló hagyománya, hogy az egyházak keretein belül, kint a hegyek között, távol az élet zajától, az iskolaévi befejezése után, tehát közvetlenül a nyári vakáció előtt, jótékonysági és kulturális célokat szolgáló majálisokat rendez. Még két évvel ezelőtt is úgy volt, hogy az egyházak külön-külön tartották meg szokásos évzáró ünnepségeiket. Két éve azonban az itteni magyarság vezetői arra az okos gondolatra ébredtek, hogy a majálisokat jobb volna egyesíteni és a nyár bekövetkeztét a magyarság egységes megmozdulásával megünnepelni.

Az elmúlt évben összeállított a négy egyház: a római katolikus, az unitárius, a református és az evangélikus és elhatározták, hogy a majálisokat egyesítve, Magyar Nap gyűjtőnévvel a közösen rendezik meg ünnepüket. Így született meg tehát a Magyar Nap, amely a tavaszi siker után az idén komoly kulturális és társadalmi eseményt ké-

pezi a brassói és környékbeli magyarságnak.

A négy brassói egyház vezetőjéből összeállított főrendezőbizottság széleskörű előrelátással szervezte meg a Magyar Napot. Csütörtökön este tartotta utolsó ülését a Magyar Nap rendezőbizottsága. Ezen elhatározták, hogy az eredeti programnak megfelelően, a Magyar Napon az iskolák, és egyházak, kulturális, valamint a női és férfi egyesületek közül magyar néprajzi csoportok is felvonulnak.

A vasárnapi Magyar Nap ünnepi pompáját emelni fogja Krizba és Hétfalu, valamint Brassó közel 150 tagból álló magyar lovasbandériuma. Ugyanakkor néprajzi viseletben a környékbeli falvak gyalogos bandériuma fogják kiegészíteni a valóban festőinek ígérkező látványosságot. A Brassóban és közvetlen környékén élő székelők, valamint a csángók népviseletükben fogják a néprajzi együttest díszíteni.

A majális megtartását szombaton délután 5 órakor a kath. gimn. udvarán fogják kihirdetni, ugyanakkor minden magyar felekezet templomában a harangok megszólalnak, valamint plakátokat fognak elhelyezni Bolgárszenen Vajda Dénes mécsárosnál a Lóptacsa, Móni Gyulánál a Porondon, Óbrassóban Hegedűs Béla üzletében, Hosszu-utca, a Gyár-ut utjelen egy üzletben, a Szentpéteri-uton Pakulár mécsárosnál, a Raktárház-utca, környékén Demeter Dénes és Benovits Jenő ke-

reskedőknél, az elágazásnál Szebeni M. üzletében, a Zajzoni-uton Gál Zoltánnál, a De-restyei-uton Pál Andrásnál s még néhány forgalmasabb helyen.

Amenyiben a szép idő kedvez, úgy vasárnap reggel nyolc órakor gyülekezéssel veszi kezdetét a magyar ünnep. Az iskolák a romániai katolikus főgimnázium udvarain, míg a Magyar Nap többi résztvevői a vármegyei prefektúrával szemben levő térségen gyülekeznek össze.

Innen aztán a brassói és környékbeli falvak kilenc zenekarának kísérete mellett kivonulnak a Hontérs-terekre. A felvonulás a Kolostor-utcán fel, megkerülve a tanácsházat, a Főtérre keresztül, a Kapu-utcán le, a Ferdinánd köruton és a Cenk-alján keresztül fog történni. A Hontérs-teren a vendégeket és az ünnepség résztvevőit, cukrászat, meleg és hideg büffé, valamint különböző meglepő szórakozások várják. Két zenekar fog muzsikálni, a napi programmon pedig sportjátékokon és ünnepi beszédeken kívül a brassói és krizbai magyar dalárdák művészi produkciói szerepelnek.

Tekintve, hogy az érvényben lévő látványossági adótörvény megtiltja a jótékonysági adományok gyűjtését, a Magyar Nap rendezése kénytelen volt a jótékonysági jelvényeket bevonatni. Ilyenformán tehát az adóhivatal által látványozott jegy, amely feloldható a 12, gyermekeknek pedig nyolc lej lesz, mindenkire kötelező.

Nem kellemes az emlékeztető

A brassói adófelebbezési bizottság hétfőn kezdi munkáját

Figyelmeztetés a beidézetek számára

Brasso, junius 16.

A brassói pénzügyigazgatóságnál az adófelebbezési bizottság munkálatai június 19-én, hétfőn délután 3 órakor kezdődnek. Eppen ezért a bizottság mindazoknak, akik már június 10, 12, 13, 14, 15, 16 és 17-re már idézést küldött, halasztást ad július 4, 5, 6, 7, 8, 10 és 11-re. A már megidéztet felek, ha az új terminusokat igénybe akarják venni, jelenje-

nek meg a pénzügyigazgatóság épületének 38. számú földszíni szobájában, ahol a június 10 és 17 között kitűzött tárgyalási nap helyett az idézőre az új határnapot vezeték rá. Az érdekeltek saját jól felfogott érdekükben helyesen teszik, ha ezt a jelentkezést nem mulasztják el és az adófelebbezési bizottság új tárgyalási dátumát biztosítják a maguk számára.

Nem szerelem, hanem az uniformis

Főbelötte magát egy brassói diák, mert nem mehetett a katonaiskolába

Dráma a Czenk-sétányon

Brasso, junius 16.

A brassói Czenk-sétány, amely az utóbbi esztendőben annyira szomorú öngyilkossági tragédiát látott, újabb megrázó szerencsétlenségnek volt a színhelye.

Tegnap délután négy órakor, amikor még a délutáni sétálók közül csak gyérren mutatkoztak, a büs állén, a teniszpályák fölött

Zamfir Eugen 17 éves diák revolvérrel szívenlőtte magát és azonnal meghalt.

A tragikusvégi fiatal diák a brassói „Andrei Saguna” gimnázium hetedik osztályos tanulója volt. Tízéves szerették rendkívül szorgalmáért és közbecsülésnek örvendő osztálytársai előtt is.

A fiatal diák már éveket ezelőtt elhatározta, hogy amint eléggé a középiskolát, beiratkozik a katonai iskolába. Minden vágya az volt, hogy aktív tiszt lehessen. Diákévei előtt is gyakran hangzottatta messzemenő terveit.

A sors azonban keresztetett a fiatal, szorgalmas diák álmainak megvalósulását. Zamfir Eugen ugyanis csak színjeles bizonyítvánnyal juthatott volna a katonai iskolába.

Ehelyett pedig az történt, hogy a fia-

tal diák évvégi bizonyítványa közepes osztályzatokkal volt teleíródva.

Most már hiába kérte a katonai iskolába való felvételét. Szaladt fűző-fához, de miután sehol sem sikerült eredményt elérni, valósággal huskomorságba esett. A diák társai előtt az utóbbi napokban többször hangoztatta, hogy véget vet életének. De senki sem hitt neki: azt hitték, hogy csak mókázik.

A diák azonban beváltotta fenyegetéseit. Eddig meg nem állapítható helyről egy ócska elöltöltő revolvért szerzett.

kiment az „öngyilkosok sétányára” és ott szívenlőtte magát.

A járőrelők akadtak rá a fiatal diák véres testére. Azonnai értesítették a rendőrséget, ahonnan Gionu ügyeletes rendőrkormányos, majd később Birkle dr. halottként szálltak ki a helyszínre. Az orvoszakértő már csak a beállott halált konstatálta.

A rendőrség Jiteanu kerületi rendőrkormányos bízta meg a vizsgálat levezetésével. A komisár azonban értesítette a tragédiáról a kisdíák Also-Kákova utcában lakó édesapját, akinél átadta a halott fia zsebeiben talált holmikat.

Megnyílt a magyar színház

Tegnap este a zsufolt nézőtér lelkes tapsai között kezdte meg három hétre tervezett vendégjátékát a kolozsvári magyar színház teljes társulata. A „Zsákbamacska” sikerét a brassói közönség lelkes tetszése is megpecsételte. Évek óta nem volt ehhez hasonló siker. Ma este megismétlik a „Zsákbamacska” előadását és a tömeges jegyelővételből ítélve, ma is teljesen zsufolt nézőtér fogja az ének-, tánc- és számokat ujránézni és végigtapcsolni. Jegyeket tanácsos a nappali pénztárnál előre gondoskodni, mert az esti pénztárnál türehtetlen a torlódás.

HETI MŰSOR:

Pénteken, június 16-án este 9 órakor: Zsákbamacska. (Operette-újdonosság, másodsor. Sorozatszám: 2).

Szombaton, június 17-én este 9 órakor: Irja hadnagy. (Világzenzáció! Újdonság, először! Az európai színpadok bombasikerű újdonosság! Sorozatszám: 3).

Vasárnap, június 18-án d. e. 11 órakor: Lőféherke és a 7 törpe. (Gyermek-előadás. Nagyon olcsó, mozi-matiné helyárrakkal. Sorozatszám: 4).

Vasárnap, június 18-án d. u. 6 órakor: Alvinczi huszárok. (Operette-repriza. Sorozatszám: 5).

Vasárnap, június 18-án este 9 órakor: Zsákbamacska. (Operette-újdonosság, harmadsor. Sorozatszám: 6).

Hétfőn, június 19-én este 9 órakor: Irja hadnagy. (Újdonság, másodsor. Sorozatszám: 7).

A műsorra tüzött előadások jegyei előre válthatók az Apolló pénztáránál d. e. 10-11 óráig és délután 5 óráig 8 óráig.

A NAGY BOMBA: IRJA HADNAGY

Holnap este fogják bemutatni az európai színpadok ezévi nagy bombáját: Meier Rózsi „Irja hadnagy” című grandiózus színdarabát. Mécsáros Béla, Fekete Mihály, Tóth Elek, Forgács Sándor, Bárdy Teréz, Vass Piri, Tompa Sándor, Tasnády András, Hegyesy László, Rajnay Sándor, Miklóssy Margit, Balázs Sándor fogják az „Irja hadnagy” halás szerelmét játszani. Hétfőn este megismétlik az „Irja hadnagy” előadását.

GYERMEK-ELŐADÁS 20, 15, 10 LEJES HELYÁRAKKAL

Vasárnap délelőtt 11 órakor a „Hőféherke és a 7 törpe” című énekes, tündéri meséjátékot adják elő a kolozsvári színház a gyermekek számára. Páratlanul olcsó helyárakkal. A legdrágább jegy is csak 20 lej. A többi jegyek árai: 15 és 10 lej. Jegyek előre válthatók.

VASÁRNAP DELUTÁN: ALVINCZI HUSZÁROK

A legnagyszerűbb magyar operette, az „Alvinczi huszárok” kerül színre vasárnap délután 6 órakor.